

Osnutek statuta regionalne komisije za
ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in hudih
kršitvah človekovih pravic
na ozemlju nekdanje SFRJ

Vsebina

Preambula

I. DEL – POMEN POJMOV V TEM OSNUTKU STATUTA

II. DEL – SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen - Definicija
2. člen - Oznake
3. člen - Sedež in Izvršni sekretariat
4. člen - Pravni status
5. člen - Obdobje delovanja
6. člen - Zastopanje in predstavljanje
7. člen - Uporaba jezikov
8. člen - Pravica do sodelovanja pri delu komisije
9. člen - Načela delovanja komisije

III. DEL - OBVEZNOST SODELOVANJA S KOMISIJO

10. člen - Obveznost sodelovanja držav s komisijo

IV. DEL – CILJI IN NALOGE KOMISIJE

11. člen - Cilji komisije
12. člen - Naloge komisije

V. DEL – PRISTOJNOST KOMISIJE

13. člen - Časovna in teritorialna pristojnost komisije
14. člen - Dejanja v pristojnosti komisije

VI. DEL – POOBLASTILA KOMISIJE

15. člen - Jemanje izjav
16. člen - Zbiranje dokumentacije in drugih virov
17. člen - Terenska raziskovanja in obiski
18. člen - Javno poslušanje žrtev in drugih oseb
19. člen - Tematska zasedanja
20. člen - Pravilniki komisije

VII. DEL – IZBOR ČLANOV IN ČLANIC KOMISIJE

21. člen - Sestava komisije
22. člen - Merila za izbor članov in članic komisije
23. člen - Istovetnost postopka za izbor članov in članic komisije
24. člen - Kandidiranje članov in članic komisije
25. člen - Sestava in izbor selekcijskih odborov
26. člen - Izbor kandidatov/kandidatk za članstvo v komisiji
27. člen - Izbor članov in članic komisije, ki jih imenuje predsednik/predsedstvo
28. člen - Konstitutivna seja
29. člen - Izbor predsedujočega/predsdujoče
30. člen - Sklepčnost in odločanje
31. člen - Prenehanje mandata člana/članice komisije

32. člen – Začasen suspenz z dolžnosti člana/članice komisije

VIII. DEL – PRAVICE IN OBVEZNOSTI ČLANOV/ČLANIC IN OSEBJA KOMISIJE

33. člen - Vestnost, neodvisnost in nepristranskost

34. člen - Posebne pravice in imuniteta članov in članic komisije

35. člen - Varovanje virov in zaupnih podatkov

36. člen - Status članov in članic komisije in zaposlenih v komisiji

IX. DEL – STRUKTURA KOMISIJE

37. člen - Izvršni sekretariat in tematski oddelki komisije

38. člen - Oddelki komisije v državah pogodbenicah

39. člen - Arhiv komisije

X. DEL – FINANCIRANJE KOMISIJE

40. člen - Financiranje komisije

41. člen - Finančno poročanje

XI. DEL – SKLEPNO POROČILO KOMISIJE

42. člen - Izdelava in objavljanje sklepnega poročila

43. člen - Vsebina sklepnega poročila

44. člen - Ugotovitve o storilcih

45. člen - Obveznosti parlamenta in vlade, da obravnavata sklepno poročilo

XII. DEL – RAZNO

46. člen - Kazniva dejanja in sankcije

47. člen - Vloga komisije pri kazenskem procesuiranju

XIII. DEL – KONČNE DOLOČBE

48. člen - Konec dela komisije

Preambula

Države pogodbenice, ki

se zavedajo, da so zapleteni in pogosto travmatični dogodki iz preteklosti narodov na območju nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ), zlasti pa dogodki iz zadnjega desetletja dvajsetega stoletja in s samega začetka enaindvajsetega, predmet pogostih manipulacij;

se zavedajo, da so bili medsebojno nasprotujoči si zgodovinski zapisi o Drugi svetovni vojni v tej regiji izkoriščeni kot opravičilo za nov ciklus nasilja in da je nujno preprečiti, da bi se tudi dogodki iz devetdesetih let izkoristili v takšne namene;

opominjajo, da je bilo za vojne na območju nekdanje SFRJ v obdobju od leta 1991 do leta 2001 značilno razprostranjeno dogajanje surovih zločinov in hudih kršitev temeljnih človekovih pravic;

ugotavljajo, da sojenja pred Mednarodnim kazenskim sodiščem za bivšo Jugoslavijo in domačimi sodišči, čeprav pomembno prispevajo h kaznovanju storilcev zločinov, ne zadovoljujejo v polni meri potrebe žrtev po pravici in sama po sebi ne morejo ustvariti zadostnih pogojev za trajen mir v regiji;

spoznavajo, da je regionalna pobuda, ki poudarja odkrit dialog, raziskovanje in analizo dejstev, najboljša pot do vseobsegajočega zgodovinskega zapisa o zločinih, storjenih v navedenem obdobju, kot tudi o vlogi nacionalnih elit, institucij in posameznikov v travmatičnih dogajanjih;

izražajo sočutje z nedolžnimi žrtvami vseh narodov na ozemlju nekdanje SFRJ, nasprotujejo pa zlorabi žrtev v politične namene in tekmovanju v viktimizaciji;

so pripravljene, da v največji možni meri pripomorejo, da se ugotovi usoda velikega števila posameznikov, ki se še vedno vodijo kot pogrešani;

so pripravljene, da skupaj prispevajo k sprejemanju dejstev o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic do vseh žrtev in k obnovi zaupanja med posamezniki, narodi in državami v regiji;

želijo krepiti demokracijo, vladavino prava in kulturo spoštovanja človekovih pravic,

razglašajo

ustanovitev Regionalne komisije za ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic na območju nekdanje SFRJ v obdobju od leta 1991 do leta 2001.

I. DEL – POMEN POJMOV V TEM STATUTU

Pomen izrazov v statutu

- „**Član/članica komisije**“ je oseba, ki jo po postopku, določenem v VII. delu statuta, izbere predsednik države, nastale na območju nekdanje SFR Jugoslavije.
- „**Komisija**“ je Regionalna komisija za ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic na območju nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (skrajšano ime: REKOM).
- „**Oseba, ki opravlja politično funkcijo**“ je nosilec javno izvoljene ali politično imenovane funkcije in ne vključuje nosilcev pravosodnih funkcij.
- „**Minister, pristojen za človekove in manjšinske pravice**“ je minister ali ministrica za človekove in manjšinske pravice v državah, v katerih obstaja taka funkcija, sicer pa minister/ministrica za pravosodje oziroma minister/ministrica za skupnosti in povratek.
- „**Vojna ali druga oblika oboroženega spopada**“ pomeni uporabo oborožene sile med državami ali podaljšano oboroženo nasilje med oblastjo in organiziranimi oboroženimi skupinami oziroma med organiziranimi oboroženimi skupinami znotraj ene države.
- „**Vojni zločin**“ ima pomen izraza „vojni zločin“ v mednarodnem kazenskem pravu (poboji, zaslužnjevanje, protipravno zapiranje, mučenje, deportacija in prisilno premeščanje prebivalstva ter druga dejanja, navedena v 14. členu osnutka statuta), genocid in zločine proti človečnosti.
- „**Skupščinsko telo, pristojno za človekove in manjšinske pravice**“ – s tem izrazom so odvisno od imena v različnih državah na območju nekdanje Jugoslavije mišljeni skupščinski odbori ali komisije, pristojni za človekove pravice ali mednacionalne odnose.
- „**Socijalistična federativna republika Jugoslavija (SFRJ)**“ je država, ki jo je sestavljalo šest socialističkih republika, in sicer Bosna in Hercegovina, Črna gora, Hrvaška, Makedonija, Slovenija in Srbija ter dve autonomni pokrajini – Kosovo in Vojvodina; uradno je obstajala od 29. 11. 1943 do 27. 4. 1992 in v tem času nekajkrat spremenila ime, *de facto* pa se je razpadla leta 1991 v oboroženih spopadih v Sloveniji in na Hrvaškem, ki so izbruhnili po tem, ko sta ti dve republiki 25. junija 1991 razglasili neodvisnost.
- „**Hude kršitve človekovih pravic**“ so: poboji, zaslužnjevanje, protipravno zapiranje, mučenje, prisilna izginotja, deportacije in prisilno premeščanje prebivalstva ter druge kršitve, za katere komisija oceni, da so po svojih lastnostih in posledicah „hude“;

- „**Storilec**“ je oseba, ki je storila vojni zločin, zločin proti človečnosti, genocid ali dejanje, ki pomeni drugo hudo kršitev človekovih pravic; pojem vključuje storilce, sosterilce in soudeležence.
- „**Žrtve**“ so osebe, ki so individualno ali kolektivno pretrpele škodo, tudi telesno ali duševno poškodbo, emocionalno trpljenje, ekonomsko izgubo ali občutno omejitev svojih temeljnih pravic zaradi ravnanj ali opustitev, ki pomenijo hudo kršitev z mednarodnim pravom priznanih človekovih pravic, ali hudo kršitev mednarodnega humanitarnega prava. Kadar je to primerno in v skladu z domačim pravom, vključuje izraz žrtev tudi najožje družinske člane ali osebe, ki jih je direktna žrtev vzdrževala. (*Temeljna načela in smernice o pravici do pravnega sredstva in reparacije za žrtve hudih kršitev mednarodnih človekovih pravic in resnih kršitev mednarodnega humanitarnega prava*, sprejeti z Resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov (ZN) št. 60/147 z dne 16. decembra 2005, parag. 8).¹

II. DEL – SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Definicija

1. **Regionalna komisija za ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic na območju nekdanje Socialističke federativne republike Jugoslavije (SFRJ) je mednarodna organizacija, ustanovljena s tem pravnim aktom.**
2. **Okrajšava naziva je REKOM.**

REKOM je pomožno, podpirajoče telo za pravosodni sistem, za potrebe kakovostnega odločanja. To mora biti navedeno v 1. členu. (Salih Rasovac, Corridor, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

2. člen

---

¹ Ta definicija se v precejšnji meri opira na definicijo žrtve iz *Deklaracije o temeljnih načelih pravice za žrtve zločinov in zlorabe oblasti*, ki jo je Generalna skupščina ZN 29. novembra 1985 sprejela z Resolucijo 40/34. Razlika je samo v tem, da je v *Temeljnih načelih* iz leta 2005 uporabljen izraz „postopki ali opustitve, ki pomenijo hudo kršitev z mednarodnim pravom priznanih človekovih pravic ali hudo kršitev mednarodnega humanitarnog prava“, medtem ko *Deklaracija* iz leta 1985 govori o „postopkih ali opustitvah, ki so v nasprotju s kazenskimi zakoni, ki veljajo v državah članicah“.

Oznake

Komisija odloča o svoji vizualni identiteti, ki vključuje znak, logo in pečat.

3. člen

Sedež in Izvršni sekretariat

- 1. Sedež komisije je v Sarajevu.**
- 2. Članom in članicam komisije zagotavlja podporo pri delu Izvršni sekretariat v njenem sedežu.**

4. člen

Pravni status

- 1. Komisija ima pravno subjektiviteto.**
- 2. Komisija sprejema poslovnik in pravilnike, s katerimi ureja organizacijo in izvajanje svojih nalog v skladu s tem statutom.**
- 3. Komisija bo s pristojnimi oblastmi Bosne in Hercegovine sklenila sporazum o aranžmajih države gostiteljice.**

5. člen

Obdobje delovanja

- 1. Komisija deluje tri leta.**
- 2. Obdobje delovanja komisije ne obsega obdobja priprav, ki se začne po konstitutivni seji in traja največ šest mesecev.**
- 3. Komisija lahko podaljša obdobje delovanja največ za šest mesecev.**

(...) predlagam, da se za 3. odstavkom doda 4. odstavek – ‘Komisijo je mogoče na zahtevo najmanj treh držav pogodbenic sklicati v polni sestavi v roku sedmih let izključno zaradi cilja uresničitve točk od b) do f) 11. člena statuta’. (Amir Kulaglič, član Koordinacijskega sveta Koalicije za REKOM, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

6. člen

Zastopanje in predstavljanje

- 1. Komisijo zastopa in predstavlja predsedujoči/a komisije .**
- 2. Komisija lahko odloči, da jo predstavlja drug član ali članica.**

(...) moramo določiti pogoje, pod katerimi lahko komisijo poleg njenega predsednika predstavlja še kdo drug. (Amir Kulaglič, član Koordinacijskega sveta Koalicije za REKOM, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

7. člen

Uporaba jezikov

- 1. Pri delu komisije se enakopravno uporabljajo albanski, bosanski, črnogorski, hrvaški, makedonski, slovenski in srbski jezik ter cirilica in latinica.**
- 2. Komisija s poslovníkom podrobneje ureja uporabo jezikov in pisav, pri čemer upošteva načelo učinkovitosti in ekonomičnosti.**
- 3. V komunikaciji s komisijo ima vsakdo pravico uporabljati svoj jezik in pisavo.**
- 4. Na javnih poslušanjih govorijo udeleženci v svojem jeziku.**
- 5. V pisarnah v državah pogodbenicah se glede jezika izvajajo predpisi države, v kateri je pisarna.**

8. člen

Pravica do sodelovanja pri delu komisije

Vsakdo ima v skladu s statutom pravico sodelovati pri delu komisije, če je ta mnenja, da bi tako sodelovanje prispevalo k uresničevanju njenih ciljev.

9. člen

Načela delovanja komisije

Člani/članice in osebje komisije morajo pri svojem delu upoštevati naslednje vrednote in načela:

- (a) spoštovanje človekovega dostojanstva;**

- (b) neodvisnost in nepristranskost;
- (c) predanost resnici;
- (d) enakost in spoštovanje človekovih pravic in svoboščin;
- (e) odgovornost, dostopnost in odkritost;
- (f) skrbno proučevanje dejstev in pravičnost postopka;
- (g) integriteta, odločnost in ravnanje po najvišjih standardih poklicne etike;
- (h) posebno varstvo žrtev spolnega nasilja in oseb, ki so bile v obdobju, na katerega se nanaša mandat komisije, mladoletne;
- (i) zaupnost.

III. DEL – OBVEZNOST SODELOVANJA S KOMISIJO

10. člen

Obveznost sodelovanja držav s komisijo

1. Vsi organi oblasti v državah pogodbenicah morajo sodelovati s komisijo in ji omogočiti učinkovito opravljanje nalog v skladu s statutom.
2. Pristojni organi oblasti v državi pogodbenici bodo na zahtevo komisije pravočasno zagotovili dostop do podatkov ter možnost jemanja izjav in terensko raziskovanje,
[ALT. A : v skladu z zakonskimi določbami te države.]
[ALT. B: razen če bi s tem prišlo do kršitve zakonskih predpisov države pogodbenice o tajnosti podatkov ali če bi bilo ogroženo izvajanje kazenskega postopka. Podatki ali dokumenti, katerih namen je prikriti storjeno kaznivo dejanje ali pomenijo hude kršitve temeljnih človekovih pravic, se ne štejejo za državno, vojaško ali uradno tajnost.]
3. Če je država mnenja, da bi odkrivanje določenega podatka ali dokumenta, ki ga je zahtevala komisija, ogrozilo njene nacionalne interese ali varnost, bodo storjeni vsi razumni ukrepi za premostitev sporne situacije s skupnim angažiranjem komisije in države. S temi ukrepi je mišljeno:
  - (a) izjava komisije o relevantnosti podatka ali dokumenta, ki ga zahteva;
  - (b) pojasnilo ali sprememba zahteve;
  - (c) obravnavanje možnosti, da se pride do podatka ali dokumenta iz drugega vira ali v drugi obliki;
  - (d) dogovor o pogojih odkrivanja podatka, med drugim tudi delno odkrivanje vsebine dokumenta, omejevanje objavljanja podatka in drugi ukrepi za varstvo zaupnosti podatkov.

Ne moremo s statutom določati obveznosti držav, da sodelujejo (...) statut se ukvarja z delom komisije, ne more pa določati obveznosti držav, torej mora biti to vprašanje stvar meddržavnega sporazuma. (Vesna Simović, Združenje pravnikov, Črna gora, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

IV. DEL – CILJI IN NALOGE KOMISIJE

11. člen

Cilji komisije

Komisija ima naslednje cilje:

- a) **ugotoviti dejstva o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic na območju nekdanje SFRJ v obdobju od 1. januarja 1991 do 31. decembra 2001, političnih in družbenih okoliščinah, ki so vplivale na to, da je prišlo do teh dejanj, in o posledicah teh zločinov in kršitev pravic;**

(...) v točki a) je treba opredeliti posledice, do katerih so pripeljali zločini in kršitve pravic. (Amir Kulagić, član Koordinacijskega sveta Koalicije za REKOM, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) ugotoviti moramo, kdo je odgovoren za vse, kar se je (...) dogajalo, kdo v hierarhiji je prvi odgovoren, 'kdo je', kot bi dejali, 'začel vojno na mojem otoku'. Brez tega bomo spet pustili možnost za manipulacije, kot se trenutno manipulira, lahko govorim o svoji državi, s številom žrtev, številom ubitih. (Murat Tahirović, Zveza taboriščnikov Bosne in Hercegovine, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) vzroki, ugotavljanje vzrokov, vsi, ki se zavzemajo za to, postavljajo komisijo pred absolutno nemogočo, neuresničljivo nalogo, kar bi v končni liniji pomenilo, da se na samem začetku strinjamo s tem, da komisija ne more uspjeti, in prosim vas, da to upoštevate (...) Tisto, kar se meni zdi relevantno na tem področju, je to, da komisija omogoči, da se ugotovijo motivi za storjene vojne zločine oziroma zločine zoper človeštvo ali za genocid. (Zoran Pajić, Upravni odbor Fonda za humanitarno pravo, ZDA, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) delovne skupine in pravniki [se] počasi odmikajo od pojma žrtve, tako da mi ni jasno, zakaj in kaj je ovira, da pravzaprav v začetni definiciji ciljev ne bi bilo kategorije, da se ugotovijo dejstva o žrtvah vojnih zločinov in hudih kršitev [človekovih pravic]. (Ljiljana Canjuga, Združenje prostovoljcev in veteranov Domovinske vojne, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

- b) prispevati k temu, da politične elite in družbe v državah pogodbenicah sprejmejo dejstva o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic;**

(...) točka b) naj se preformulira v smislu, da bi kot eden izmed podciljev REKOM bilo dviganje ravni zavesti v državah pogodbenicah o potrebi, da sprejmejo dejstva o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic. (Vesna Simović, Združenje pravnikov, Črna gora, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

- c) prispevati k razsvetljevanju usode pogrešanih;**

- d) priznati krivice, povzročene žrtvam, da bi se gradila kultura solidarnosti in sočustvovanja;**

(...) mislim, da ta formulacija ni najbolj posrečena, cilj bi moral biti graditev kulture solidarnosti in sočutja, to bi bil cilj. (Vesna Simović, Združenje pravnikov, Črna gora, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

- e) prispevati k uveljavljanju pravic žrtev;**

- f) prispevati k preprečevanju ponavljanja zločinov in hudih kršitev človekovih pravic.**

(...) bojim se, da ne bomo vedeli, kaj je cilj, kaj pa naloga. Ciljev ni mogoče tako formulirati; cilj bi bil, na primer, ugotavljanje dejstev, ne pa da ugotovimo dejstva, to je že naloga, ki izhaja iz splošnega cilja (...) zadnji cilj je pravzaprav splošni cilj, iz katerega izhajajo vsi predhodni. Ni lepo, da je naveden na koncu, opredeljen bi moral biti kot splošen cilj REKOM, iz tega splošnega cilja pa izhajajo podcilji. (Vesna Simović, Združenje pravnikov, Črna gora, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) uredniki osnutka naj razmislijo o tem, ali obstajajo dejanske razlike med tistim, kar je imenovano kot cilji in tistim, kar je imenovano kot naloge. (Zoran Pajić Upravni odbor Fonda za humanitarno pravo, ZDA, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

12. člen

Naloge komisije

Komisija ima naslednje naloge:

- a. zbrati podatke o primerih hudih kršitev človekovih pravic in vojnih zločinov, podrobno opisati ta dejanja, prikazati obrazce kršitve pravic in njihove posledice;**

*(...) razočaran [sem] nad delom delovne skupine, kajti na treh posvetih, ki sem se jih udeležil, od katerih sta bila dva z žrtvami, smo govorili o genocidu, razlagali, zakaj mora **ugotavljanje dejstev o genocidu spadati med naloge REKOM**, vendar je bilo to zavrnjeno. (Amir Kulaglič, član Koordinacijskega sveta Koalicije za REKOM, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)*

*(...) **črtati je treba formulacijo 'podrobno opisati ta dejanja'**, prosim vas, saj je jasno, da bo glede na (...) objektivne možnosti komisije to nemogoča misija. (Amir Kulaglič, član Koordinacijskega sveta Koalicije za REKOM, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)*

- b. zbrati podatke o usodi pogrešanih in sodelovati s pristojnimi telesi, ki se v državah pogodbenicah ukvarjajo z iskanjem pogrešanih;**

- c. izdelati popis človeških izgub:**

- i. civilov, ki so izgubili življenje ali so pogrešani v povezavi z vojno ali drugo obliko oboroženega spopada;**
- ii. borcev, ki so izgubili življenje ali so pogrešani v povezavi z vojno ali drugo obliko oboroženega spopada;**

*(...) obrazložitev, da komisija v triletnem mandatu ne bi mogla ugotoviti, kdo so zares žrtve v smislu **definicije žrtve** in tako dalje, mislim, da se vsa stvar vrti okrog žrtev, potem je **treba mandat posvetiti temu**, ne pa izgubljeni čas z ugotavljanjem političnih in družbenih okoliščin, ki so pripeljale do zločinov, čeprav je to zelo pomembno, vendar se meni zdi kot nemogoča misija, da se take okoliščine ugotovijo in opredelijo v triletnem mandatu, medtem ko imamo istočasno različne in številne popise, na podlagi katerih se lahko opredeli, kaj je to žrtev. (Ljiljana Alvir, Vukovarske matere, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)*

*(...) vsi borci niso žrtve in tu je potrebno jasno **razlikovanje, kdaj borec postane žrtev** po Ženevskih konvencijah. (Ljiljana Canjuga, Združenje prostovoljcev in veteranov Domovinske vojne, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)*

*(...) **narediti je treba razliko med izrazoma človeška izguba in žrtev** (...) REKOM mora določiti lastne standarde, kako in na kakšen način bo sestavljen popis padlih (...) hočemo, **da se vse žrtve ujemajo po enotni metodologiji, po enotnem sistemu**, da imajo enotno definicijo in svojo opredelitev v popisu. (Amir Kulaglič, član Koordinacijskega sveta Koalicije za*

- d. zbrati podatke o krajih interniranja v povezavi z vojno ali drugo obliko oboroženega spopada in narediti njihov vseobsegajoč popis;
- e. **[ALT. A:** raziskati politične in družbene okoliščine, ki so neposredno pripeljale do vojn ali drugih oblik oboroženega spopada ter do vojnih zločinov in hudih kršitev človekovih pravic];
[ALT. B: raziskati politične in družbene okoliščine od leta 1980 dalje, ki so neposredno pripeljale do vojn ali drugih oblik oboroženega spopada ter do vojnih zločinov in hudih kršitev človekovih pravic];
- f. organizirati javna poslušanja o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic;
- g. priporočiti ukrepe, ki se nanašajo na preprečevanje ponavljanja kršitev človekovih pravic in na reparacije žrtvam;
- h. izdelati, objaviti in predstaviti sklepno poročilo.

V. DEL - PRISTOJNOST KOMISIJE

13. člen

Časovna in teritorialna pristojnost komisije

Komisija ugotavlja dejstva o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic v obdobju od 1. januarja 1991 do 31. decembra 2001 v državah na območju nekdanje SFRJ in raziskuje

- [ALT A: politične in družbene okoliščine, ki so neposredno pripeljale do izbruha vojn ali drugih oblik oboroženega spopada ter do vojnih zločinov in hudih kršitev človekovih pravic.]
- [ALT B: politične in družbene okoliščine od leta 1980 dalje, ki so neposredno pripeljale do izbruha vojn ali drugih oblik oboroženega spopada ter do vojnih zločinov in hudih kršitev človekovih pravic].

14. člen

Dejanja v pristojnosti komisije

Vojni zločini in hude kršitve pravic, s katerimi se ukvarja komisija, vključujejo, vendar se ne omejujejo na:

- a. poboje;
- b. zaslužnjevanje;
- c. protipravno zapiranje;
- d. mučenje;
- e. prisilna izginotja;
- f. deportacijo in prisilno preseljevanje prebivalstva;
- g. posilstva in druge hude oblike spolnega nasilja;
- h. odvzem in uničevanje premoženja velikega obsega;
- i. jemanje talcev;
- j. uničevanje verskih in kulturno-zgodovinskih objektov;
- k. uporabljanje civilov in vojnih ujetnikov kot "živih ščitov".

*(...) globoko [sem] razočaran, ker delovna skupina (...) v 14. člen [Dejanja v pristojnosti komisije] ni vključila najhujšega vojnega zločina, to pa je genocid (...) predlagam, da **mora biti genocid del mandata**, s katerim se bo ukvarjala REKOM, da se **obsodbe, izdane v zvezi z genocidom, upoštevajo pri ugotavljanju dejstev, pa tudi pri izdelavi sklepnega poročila.** (Amir Kulaglič, član Koordinacijskega sveta Koalicije za REKOM, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)*

Če besedilo osnutka sploh vsebuje **možnost tolmačenja, da se REKOM ne bo ukvarjala z genocidom**, (...) potem je to najresnejši možen opomin in **pripomba** k besedilu osnutka. (Draško Bjelica, Filozofska fakulteta, Niš, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) naš predlog je, da se v 14. člen [Dejanja v pristojnosti komisije], v katerem so naštetá dejanja, ki sodijo v pristojnost komisije, **vkluči tudi kategorija hude kršitve človekovih pravic, ki bi s svojo vsebino pokrivala primer izbrisanih v Sloveniji (...)** Kategorija, ki jo predlagamo, je **'sistematičen, arbitraren ali nezakonit odvzem ali preprečevanje uveljavljanja pravice do stalnega prebivanja ter odvzem ali preprečevanje uveljavljanja pravice do državljanstva'**. (Jovana Mihajlović-Trbovc, Mirovni inštitut, Slovenija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

Gre za 14. člen [Dejanja v pristojnosti komisije], za katerega predlagam, naj se **dopolni s še eno točko (...)** – **'premišljeno in/ali sistematično prikrivanje in/ali uničevanje dokumentov, ki pričajo ali utegnejo biti koristni za razsvetljevanje in dokumentiranje primerov hudih kršitev človekovih pravic in zločinov'**. (Koča Pavlović, poslanec v Skupščini Črne gore, Črna gora, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) **vojni zločin ne izključuje genocid** (...) Ime komisije govori o vojnem zločinu in to razumem v tem smislu, da govori o vojnem zločinu kot generičnem pojmu, ki vključuje tudi genocid. Naj takoj povem, da glede na to, da se je v vojni v Jugoslaviji oziroma v Bosni in Hercegovini zares zgodil in je ugotovljen zločin genocida prvič po Drugi svetovni vojni, mislim, po vseh teh razpravah, ki sem jih slišal, da je **genocid treba uvrstiti v ta popis**. (Zoran Pajić, Upravni odbor Fonda za humanitarno pravo, ZDA, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) mislim, da se **problem izbrisanih res lahko uvrsti med hude kršitve človekovih pravic in ne bi tega izpostavljaj kot posebno poglavje**, navedel bi to morda kot konkretne kršitve, vendar pa moramo biti dovolj široki, da dojamemo, kaj je z naslovom mišljeno – vojni zločini in hude kršitve človekovih pravic. (Zoran Pajić, Upravni odbor Fonda za humanitarno pravo, ZDA, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

Kot dodatek k 14. členu [Dejanja v pristojnosti komisije] bi pod l) **dodal** poleg uničevanja dokumentov (...) – **zastraševanje in umore prič**. (Milan Reljić, ZO Struga, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) če je mednarodno sodišče že določilo, kvalificiralo, da je to genocid, **zakaj se potem REKOM izogiba besedi genocid?** (Persa Vučić, Ženske v črnem, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) naj se vključi genocid in navede vse – genocid in vse kršitve človekovih pravic, hudi zločini (...) zakaj ni navedeno tudi ubijanje otrok (...) lahko dodamo še specifična dejanja, na primer, [izbrisani] za Slovence. (Aprilija Lužar, Taxi art, Slovenija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

Zakaj je tako pomembno, da se ta zločin [izbris] uvrsti v popis hudih kršitev človekovih pravic? Zaradi tega, ker pri tem niti ne gre za kršitev človekovih pravic, temveč za nekaj, kar je za eno stopnjo pred tem, gre za odvzem pravice, da sploh imaš pravico. (Vlasta Jalušič, Mirovni inštitut, Slovenija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010).

Ne zahtevamo, da REKOM ugotavlja individualno odgovornost, zahtevamo pa, da REKOM ugotovi dejstva o genocidu, ker tako potem ne bomo revidirali sodb. (Amir Kulaglič, član Koordinacijskega sveta Koalicije za REKOM, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Cilji in naloge REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

VI. DEL - POOBLASTILA KOMISIJE

15. člen

Jemanje izjav

1. Komisija jemlje izjave o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic iz svoje pristojnosti od žrtev, prič, storilcev in drugih oseb, za katere meni, da utegnejo imeti informacije o relevantnih dejstvih.
2. Vsaka oseba, ki ji komisija pošlje povabilo, ji mora dati izjavo. Žrtve niso obvezne dajati izjav komisiji o svojem trpljenju ali o trpljenju družinskih članov.
3. Če oseba zavrne zahtevo komisije in se sklicuje na zakonsko dolžnost varovanja tajnosti podatkov, se uporabijo določbe 2. in 3. odstavka 10. člena tega statuta.
4. Določbe zakona o kazenskem postopku države pogodbenice se uporabljajo glede pravice, da oseba ne odgovori na posamezna vprašanja in da je odvezana dolžnosti pričevanja, ter na druga vprašanja v zvezi z zasliševanjem prič, ki niso urejena s statutom ali pravilniki komisije.
5. Na zahtevo osebe, ki daje izjavo, lahko komisija omogoči dajanje izjave ob varovanju identitete.
6. Komisija poziva priče po pravilih o pozivanju prič, predpisanih z zakoni o kazenskem postopku držav pogodbenic. Na zahtevo komisije pristojno sodišče po hitrem postopku odloča o ukrepih za zagotovitev prisotnosti prič, všteti tudi procesne kazni zaradi neodzivanja na poziv komisije, v skladu z zakonom o kazenskem postopku države, v kateri je oseba poklicana, naj da izjavo. Komisija lahko z državami pogodbenicami sklene posebne sporazume o sodelovanju s

pristojnimi državnimi organi v postopku pozivanja in zagotavljanja prisotnosti prič.

7. Komisija zbira izjave:

- a. v kraju stalnega ali začasnega prebivališča posameznika, ki daje izjavo;
- b. v svojih pisarnah;
- c. v veleposlaništvih in konzulatih držav pogodbenic, če gre za jemanje izjav v drugih državah;
- d. na ozemlju drugih držav, če to ni v nasprotju z zakonskimi določili teh držav, v primerih, kadar žrtve, pričë in druge osebe ne morejo dati izjav v konzulatih in veleposlaništvih držav pogodbenic.

16. člen

Zbiranje dokumentacije in drugih virov

1. Komisija zbira relevantne pismene, elektronske in materialne vire, kot so:

- a. dokumentacija mednarodnih in domačih institucij in organizacij, zbrana z namenom dokumentiranja vojnih zločinov, odkrivanja storilcev, razsvetljevanja usode pogrešanih ali za katerekoli druge namene;
- b. tuji in domači pismeni in elektronski viri (tudi dokumentacija vlade, skupščine, predsedstva, lokalnih in teritorialnih samouprav, javnih in privatnih podjetij, vojske, policije, obveščevalnih in varnostnih služb, vendar ne samo to);
- c. sodne obsodbe, prepisi, sodni spisi Mednarodnega kazenskega tribunala za bivšo Jugoslavijo, nacionalnih sodišč v državah pogodbenicah in drugih sodišč, ki so na podlagi univerzalne pristojnosti vodili postopke za vojne zločine, storjene na ozemlju nekdanje Jugoslavije,
- d. drugo arhivsko gradivo;
- e. pismeni in elektronski medijski viri;
- f. foto, video in avdio zapisi;
- g. drugi viri v zvezi s predmetom raziskave;
- h. pismena mnenja ekspertov in predstavnikov institucij in organizacij, pripravljena na zahtevo komisije ali na pobudo samih avtorjev.

2. Če oseba ali državni organ zavrne izročitev dokumentacije komisiji in se pri tem sklicuje na zakonsko dolžnost varovanja tajnosti podatkov, se uporabljajo določbe 2. in 3. odstavka 10. člena tega statuta.

17. člen

Terenska raziskovanja in obiski

1. Komisija ugotavlja relevantna dejstva s terenskim raziskovanjem, z ogledom lokacij zločinov, krajev interniranja, množičnih grobišč in vseh drugih lokacij, pomembnih za ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in drugih hudih kršitvah človekovih pravic, in sicer v sodelovanju s pristojnimi oblastmi države pogodbenice, na katere ozemlju poteka raziskovanje.
2. Komisija lahko obiskuje lokacije zločinov in množičnih grobišč zaradi izražanja pietete do žrtev.

18. člen

Javno poslušanje žrtev in drugih oseb

1. Komisija organizira javno poslušanje, ko žrtve govorijo o svojem trpljenju in trpljenju svojih bližnjih.
2. Javno poslušanje velja tudi za storilce dejanj, ki imajo značaj vojnega zločina ali hude kršitve človekovih pravic, priče in osebe, ki so pomagale žrtvam.
3. Dajanje izjave na javnem poslušanju je prostovoljno.
4. Ob javnem poslušanju lahko komisija izvaja ukrepe za zavarovanje identitete in posebne ukrepe za zavarovanje psihične in fizične integritete.
5. Elektronski mediji v državni lasti oziroma javni servisi na območju nekdanje SFRJ morajo prenašati javno poslušanje. Komercialni elektronski mediji imajo pod enakimi pogoji in po pravilih, ki veljajo za medije v državni lasti oziroma javne servise, pravico prenosa javnega poslušanja.
6. Javno poslušanje se lahko organizira na različnih lokacijah.

19. člen

Tematske seje

1. Komisija lahko posveti svojo sejo obravnavanju delovanja državnih institucij, političnih organizacij, kulturnih in znanstvenih ustanov, cerkev in verskih skupnosti ter medijev pred in med vojno oziroma drugo obliko oboroženega spopada, in sicer v zvezi z vojnimi zločini in hudimi kršitvami človekovih pravic.
2. Elektronski mediji v državni lasti oziroma javni servisi na območju nekdanje SFR Jugoslavije morajo prenašati tematske seje komisije. Komerčni elektronski mediji imajo pravico prenašati tematske seje pod enakimi pogoji in po pravilih, ki veljajo za medije v državni lasti oziroma javne servise.
3. Komisija ima lahko tematske seje na različnih lokacijah.

20. člen

Pravilniki komisije

Komisija sprejema posebne pravilnike, ki urejajo enotno metodologijo za:

- jemanje izjav,
- zbiranje dokumentacije,
- urejanje postopka javnega poslušanja,
- urejanje tematskih sej,
- druga vprašanja, pomembna za delo komisije.

VII. DEL – IZBOR ČLANOV IN ČLANIC KOMISIJE

21. člen

Sestava komisije

Komisijo sestavlja dvajset članov in članic, pri čemer se:

- a. v Bosni in Hercegovini izbere pet članov/članic;
- b. v Hrvaški, Kosovu in Srbiji se izberejo po trije člani/članice;
- c. v Črni gori, Makedoniji in Sloveniji se izbereta po dva člana/članici.

Komisije za resnico, ki so bile bolj ali manj uspešne, so imele največ 17 članov, z izjemo dveh specifičnih komisij nemškega parlamenta:²

- Gvatemala in El Salvador (po 3 člani);
- Vzhodni Timor, Panama in Siera Leone (7);
- Čile (8);
- Gana in Paragvaj (9);
- Peru (12);
- Argentina (13);
- Južnoafriška republika in Maroko (17);³
- Nemčija 1992-1994 (27) in 1995-1998 (36).

22. člen

Merila za izbor članov in članic komisije

1. Član/članica komisije je:

- a. državljan/državljanica države pogodbenice;**
- b. visoko moralna oseba z integriteto in ugledom, predana tolerantnemu dialogu in konstruktivnemu reševanju sporov, ki lahko uživa zaupanje v vseh državah pogodbenicah,**
- c. oseba, ki je psiho-fizično sposobna za učinkovito in kontinuirano opravljanje dolžnosti člana/članice komisije.**

2. Država pogodbenica izbere najmanj eno žensko oziroma najmanj enega možkega za članico/člana komisije.

3. Država pogodbenica si bo pri izbori članov in članic komisije prizadevala zagotoviti tudi njeno etnično reprezentativno sestavo, tako da bo poleg pripadnika/pripadnice najštevilčnejše etnične skupnosti skušala izbrati tudi enega/eno ali več pripadnikov/pripadnic druge etnične skupnosti oziroma drugih etničnih skupnosti v tej državi pogodbenici.

4. Član/članica komisije ne more biti oseba:

- a. ki je opravljala politično funkcijo v zadnjih dveh letih pred razpisom izbora članov/članic komisije ali v obdobju, v katerem traja pristojnost komisije;**

---

² Obe nemški komisiji je ustanovil parlament Zvezne Republike Nemčije in več kot dve tretjini njunih članov in članic so bili poslanci. US Institute for Peace, *The Truth Commissions Digital Collection*, <http://www.usip.org/library/truth.html>.

³ Priscilla B. Hayner, "Truth Commissions: a schematic overview", *International Review of the Red Cross*, 88. zvezek, št. 862, junij 2006, [http://www.cicr.org/Web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/review-862-p295/\\$File/irrc_862_Hayner.pdf](http://www.cicr.org/Web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/review-862-p295/$File/irrc_862_Hayner.pdf).

- b. ki je ali je bila poklicni pripadnik vojaških, policijskih, obveščevalnih in drugih varnostnih struktur;
- c. za katero obstaja resen sum, da je odgovorna za kršitev človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava, ali da je podpirala, pomagala ali spodbujala izvršitev takih dejanj, ali da je prispevala k nekaznovanju za ta dejanja, ali da je tesno povezana z osebo, obsojeno, obtoženo ali je v preiskavi za taka dejanja.

23. člen

Istovetnost postopka za izbor članov in članic komisije

Vsaka država pogodbenica izbira člane in članice komisije po istovetnem postopku, predpisanem s tem statutom.

24. člen

Kandidiranje članov in članic komisije

1. Združenja občanov, izobraževalne ustanove, znanstvene institucije, verske skupnosti, sindikati ali 30 občanov države pogodbenice lahko predlagajo kandidata/kandidatko, ob njegovem/njenem soglasju, za člana/članico komisije iz te države pogodbenice.
2. Postopek kandidiranja in primarne selekcije kandidatov/kandidatk v državi pogodbenici opravi selekcijski odbor.

25. člen

Sestava in izbor selekcijskih odborov

1. Selekcijski odbor v vsaki državi sestavlja devet članov/članic, ki morajo izpolnjevati merila, ki veljajo za izbor članov/članic komisije, razen prepovedi opravljanja vidne politične funkcije v obdobju zadnjih dveh let pred razpisom izbora članov in članic komisije in v obdobju, v katerem traja pristojnost komisije.
2. Člani/članice selekcijskega odbora se ne morejo kandidirati za članstvo v komisiji.

3. Tri člane/članice selekcijskega odbora imenuje minister, pristojen za človekove pravice, ali, če takega v državi pogodbenici ni, minister za pravosodje, ob soglasju skupščinskega odbora ali komisije, pristojne za človekove pravice ali mednacionalne odnose.
4. Tri člane/članice selekcijskega odbora izberejo člani in članice Koalicije za REKOM v državi pogodbenici.
5. Prvih šest članov/članic selekcijskega odbora se imenuje oziroma izbere na podlagi 3. in 4. odstavka tega člena v 45 dneh od zadnje ratifikacije mednarodne pogodbe o ustanovitvi komisije.
6. Pristojni minister razglasi izbor šestih članov in članic selekcijskega odbora in v osmih dneh objavi razpis za izbor preostalih treh članov/članic odbora.
7. Šest predhodno izabranih članov/članic odbora si bo prizadevalo, da preostale tri člane/članice odbora izbere s konsenzom, če to ne bo mogoče, pa z večino glasov.
8. Pristojni minister, Koalicija za REKOM in člani/članice selekcijskega odbora, izbrani na podlagi 3. in 4. odstavka tega člena, bodo zagotovili, da najmanj tretjino članstva odbora sestavljajo ženske oziroma moški, in si prizadevali zagotoviti, da tretjino članstva sestavljajo predstavniki/predstavnice združenj žrtev, v številki tudi združenja žrtev, ki niso člani Koalicije za REKOM, registrirana najmanj tri leta pred podpisovanjem pogodbe o ustanovitvi komisije.
9. Pristojni minister razglasi izbor selekcijskega odbora in zagotovi pogoje za njegovo delo.
10. Selekcijskemu odboru predseduje najstarejši/a član/članica in skliče konstitutivno sejo v 45 dneh po objavi razpisa iz šestega odstavka tega člena.

26. člen

Izbor kandidatov/kandidatk za članstvo v komisiji

1. Selekcijski odbor v osmih dneh po konstitutivni seji objavi razpis za izbor članov in članic komisije; razpis traja 30 dni.
2. Selekcijski odbor v osmih dneh po poteku razpisa objavi na internetni strani pristojnega ministrstva iz 3. odstavka 26. člena:
  - a. celotno število prispelih kandidatur;
  - b. seznam imen kandidatov/kandidatk, katerih candidature so zavrnjene, ker niso vsebovale informacij, zahtevanih z razpisom glede izpolnjevanja meril, predvidenih v 23. členu statuta;

c. seznam imen kandidatov/kandidatk, katerih kandidature bo obravnaval.

3. Seleksijski odbor lahko sklene, da bo zaslišal vse ali posamezne kandidate/kandidatke. Zaslišanja so odprta za javnost.

4. Seleksijski odbor lahko od državnih organov in javnih ustanov zahteva informacije o kandidatu/kandidatki, ti pa morajo na zahtevo odbora za dostop do informacij odgovoriti po hitrem postopku.

5. Seleksijski odbor si bo prizadeval, da o vsem odloča soglasno, kadar pa konsenz ne bo možen, bo odločal z večino 5 članov/članic.

6. Seleksijski odbor ocenjuje izpolnjevanje pogojev kandidatov/kandidatk, katerih kandidature obravnava, in zoži izbor na seznam, na katerem je dva do trikrat večje število kandidatov in kandidatke kot je število članov in članic komisije, ki se izberejo v državi pogodbenici.

7. Seleksijski odbor v štiridesetih dneh po poteku razpisa objavi seznam kandidatov/kandidatk in ga še istega dne pošlje predsedniku/predsedstvu države pogodbenice.

27. člen

Izbor članov in članic komisije, ki jih imenujejo predsedniki/predsedstvo držav pogodbenic

1. Predsednik/predsedstvo države pogodbenice dokončno izbere člane in članice komisije, ki se v državi pogodbenici izbirajo izmed kandidatov in kandidatke s seznama, ki mu ga pošlje seleksijski odbor.
2. Predsedniki/predsedstvo držav pogodbenic bodo tridesetega dne od dneva, ko jim seleksijski odbori pošljejo sezname kandidatov, obvestili drug drugega o svojem izboru, preden o tem obvestijo javnost.
3. Predsedniki/predsedstvo držav pogodbenic objavijo imena članov in članic komisije petnajstega dne od dneva, ko vsi prejmejo obvestila iz 2. odstavka tega člena.

28. člen

Konstitutivna seja

1. Najstarejši član/članica komisije skliče konstitutivno sejo v sedežu komisije v 15 dneh od dneva izbora in predseduje komisiji do izvolitve predsedujočega člana/predsedujoče članice.
2. Slovesnemu, uvodnemu delu konstitutivne seje komisije, ki je odprt za javnost, prisostvujejo predsedniki/člani predsedstva držav pogodbenic.
3. V uvodnem delu konstitutivne seje podpišejo člani in članice komisije izvod statuta ter izgovorijo in podpišejo naslednjo izjavo: "Prisegam s svojo častjo, da bom funkcijo člana/članice komisije opravljal v skladu s statutom, predano, nepristransko in neodvisno, v prizadevanju, da opravičim pokazano mi zaupanje in prispevam k uresničevanju ciljev komisije".

29. člen

Izvolitev predsedujočega/predsedujoče in sprejemanje poslovnika

1. Člani in članice komisije izvolijo predsedujočega člana/predsedujočo članico in sprejmejo poslovnik o delu komisije v 60 dneh od dneva konstitutivne seje.
2. Člani in članice komisije lahko sklenejo, da se funkcija predsedujočega/predsedujoče omeji na določeno časovno obdobje.

30. člen

Sklepčnost in odločanje

1. Komisije je sklepčna, če pri delu navzočih 14 njenih članov/članic.
2. Komisija si prizadeva, da o vsem odloča soglasno, kadar pa konsenz ni možen, odloča z večino 14 članov/članic.
3. Komisija lahko sklene, da za sprejetje proceduralne odločitve zadostuje enostavna večina vseh članov in članic.

31. člen

Prenehanje mandata člana/članice komisije

1. Članu/članici komisije preneha mandat s potekom mandata komisije in v primerih:
  - a. predložitve odstopa v pisni obliki,
  - b. smrti,
  - c. pravnomočne sodne odločbe o omejitvi ali odvzemu poslovne sposobnosti,
  - d. pravnomočne obsodbe na brezpogojno zaporno kazen,
  - e. razrešitve.
2. V primerih iz točk a, b, c in d 1. odstavka tega člena ugotovi komisija prenehanje mandata in o tem obvesti predsednika/predsedstvo države pogodbenice, ki bo v 15 dneh izbral/o novega člana/članico komisije s seznama, ki ga je določil selekcijski odbor v postopku predlaganja kandidatov za člane in članice komisije.
3. Član/članica komisije je lahko razrešen/a dolžnosti v primeru neizpolnjevanja obveznosti iz 33. in 35. člena ter v primeru pravnomočne obsodbe za kaznivo dejanje, ki škoduje njegovim/njenim integriteti in kredibilnosti.
4. Komisija odloči o predlogu za razrešitev člana/članice ob njegovem/njenem izvzetju in ga pošlje predsedniku/predsedstvu države pogodbenice, v kateri je bil/a izbran/a član/članica komisije, katerega/katere razrešitev predlaga. Komisija bo pred odločanjem o predlogu za razrešitev omogočila članu/članici, o katerega/katere razrešitvi se odloča, da se seznanijo z dokazili zoper njega/njo in da predstavi dokazila v svoje dobro.
5. Predsednik/predsedstvo države odloči o razrešitvi v 15 dneh od dneva, ko prejme predlog, in izbere novega člana/novo članico komisije s seznama, ki ga je določil selekcijski odbor v postopku predlaganja kandidatov/kandidatk za članstvo v komisiji.

32. člen

Začasen suspenz z dolžnosti člana/članice komisije

Če se glede člana/članice komisije začne preiskava v kazenskem postopku za kaznivo dejanje, ki ogroža njegovo/njeno kredibilnost, ali če komisija izve za drugo okoliščino v zvezi s članom/članico, ki resno ogroža ali utegne ogroziti integriteto in kredibilnost komisije, ali če je opravljanje dolžnosti člana/članice komisije oteženo zaradi njegovega/njenega mentalnega, emocionalnega ali fizičnega stanja, lahko komisija sklene, da začasno suspendira člana/članico, na katerega/katere se nanašajo taki razlogi, dokler se ne prouči njihova utemeljenost oziroma dokler ne prenehajo.

VIII. DEL – PRAVICE IN OBVEZNOSTI ČLANOV/ČLANIC IN OSEBJA KOMISIJE

33. člen

Vestnost, neodvisnost in nepristranskost

1. Člani in članice in vse druge osebe, zaposlene v komisiji, morajo ravnati v skladu z določbami tega statuta in drugih aktov, ki jih sprejema komisija, vestno, nepristransko in neodvisno od interesov katerekoli politične stranke, vlade ali drugega organa oblasti, interesne skupine, posameznika ali katerekoli druge osebe, ki neposredno ali posredno predstavlja interese katere izmed navedenih oseb.
2. Člani in članice komisije in druge osebe, zaposlene v komisiji, ne smejo opravljati nobene druge dejavnosti, ki bi utegnila ogroziti njihovo opravljanje dolžnosti v komisiji ali pripeljati v dvom njihovo neodvisnost in nepristranskost. Član/članica komisije in drugi zaposleni v komisiji morajo komisijo obvestiti o obstoječi ali možni koliziji interesov.
3. Če komisija na kakršenkoli način izve, da ima član/članica komisije ali zaposleni/zaposlena v komisiji osebni interes, ki utegne pripeljati do kolizije interesov pri opravljanju njegovih/njenih dolžnosti, bo odločila, da se oseba, na katero se nanaša okoliščina, izvzame iz nadaljnega dela v zvezi s to zadevo, ali pa bo ukrepala za razrešitev oziroma suspenz take osebe iz komisije.
4. Če komisija ne bo pravočasno obveščena o okoliščini, ki opozarja na kolizijo interesov člana/članice komisije ali druge osebe, zaposlene v komisiji, ta oseba pa sodeluje pri odločanju ali ukrepa glede vprašanja, kjer gre za kolizijo interesov, bo komisija takoj, ko bo izvedela za tako okoliščino, poskrbela, da se ponovi odločanje o tem vprašanju oziroma ponovi postopek brez navzočnosti člana/članice komisije ali zaposlenega/e v komisiji, ki je v koliziji interesov.

34. člen

Posebne pravice in imuniteta članov in članic komisije

1. Za ohranitev neodvisnosti komisije in zagotovitev njenega kontinuiranega dela imajo člani/članice komisije in zaposleni/zaposlene v komisiji med opravljanjem svojih funkcij naslednje posebne pravice in imuniteto:
  - a. imuniteto glede pripora in zaplembe osebne prtljage;
  - b. imuniteto glede vseh vrst pravnih postopkov zaradi izraženega mnenja in ravnanja, v dobri veri, v okviru opravljanja dolžnosti;
  - c. izvzetje iz kakršnekoli omejitve svobode gibanja, vezano za odhod in vrnitev v državo, v kateri opravljajo funkcijo.

2. Imuniteta, predvidena v točki b 1. odstavka tega člena, [**ALT. B:** zaradi izraženega mnenja] velja tudi po prenehanju dolžnosti člana/članice komisije oziroma po koncu dela v komisiji.
3. Komisija ima obveznost odvzeti imuniteto članu/članici, če ugotovi, da bi imuniteta onemogočila potek pravice in ogrozila zaupanje javnosti v njeno delo.

35. člen

Varovanje virov in zaupnih podatkov

Člani in članice komisije ter vsi zaposleni pri komisiji morajo varovati tajnost vseh podatkov, do katerih pridejo med opravljanjem svojih dolžnosti, in jih ne smejo uporabljati v osebne namene, vse dokler komisija ne sklene, da te podatke objavi v obliki uradnega sporočila. Ta obveznost se ne nanaša na splošno znana dejstva.

36. člen

Status članov in članic komisije in zaposlenih v komisiji

1. Člani in članice komisije in drugi zaposleni v komisiji opravljajo dolžnost poln delovni čas ne glede na predhodno prevzete obveznosti ali drug profesionalni angažma.
2. Člani in članice komisije lahko v izjemnih primerih izvzamejo člana/članico komisije ali drugega zaposlenega/zaposleno iz obveznosti, predvidene v prvem odstavku tega člena.
3. Plače, nadomestila in plačilo stroškov članom/članicam komisije in drugim zaposlenim v komisiji se uredijo s finančnim sporazumom med državami pogodbenicami.

IX. DEL – STRUKTURA KOMISIJE

37. člen

Izvršni sekretariat in tematski oddelki komisije

1. Komisija ustanovi centralno pisarno v Sarajevu, ki se imenuje Izvršni sekretariat, katerega naloga je nuditi tehnično, administrativno in operativno

podporo članom komisije in koordinirati delo med različnimi pisarnami in tematskimi oddelki, ki jih ustanovi komisija.

2. Komisija imenuje izvršnega sekretarja in vodje tematskih oddelkov.

38. člen

Oddelki komisije v državah pogodbenicah

1. Komisija ustanavlja pisarne v državah pogodbenicah in na predlog izvršnega sekretarja imenuje osebe, ki jih vodijo.
2. Pisarne v državah pogodbenicah imajo pravico, da po posvetu z izvršnim sekretarjem ustanovljajo mobilne raziskovalne time in območne pisarne v drugih krajih na ozemlju države pogodbenice ter imenujejo vodje timov oziroma območnih pisarn.
3. Komisija lahko na predlog izvršnega sekretarja ustanovi mobilni raziskovalni tim s pooblastilom, da zbira podatke v katerikoli izmed držav pogodbenic.
4. Zaposleni in sodelavci v Izvršnem sekretariatu, oddelkih in pisarnah v državah pogodbenicah ter timih se angažirajo ne glede na državljanstvo.

39. člen

Arhiv komisije

1. Izvršni sekretariat ustanovi Oddelek za arhiv in bazo podatkov komisije, ki določi metodologijo arhiviranja in digitalizacije zbrane dokumentacije.
2. Ko Oddelek za arhiv in bazo podatkov določi metodologijo iz prvega odstavka, najpozneje pa šest mesecev po ustanovitvi, postane Arhiv in baza podatkov komisije, čigar naloga je arhivirati in digitalizirati zbrano dokumentacijo.
3. Vsaka pisarna v državi mora ustanoviti oddelek za arhiv in bazo podatkov z nalogo, da arhivira in digitalizira dokumentacijo, zbrano na njenem ozemlju. Ti oddelki najpozneje šest mesecev po ustanovitvi postanejo arhivi in baze podatkov na ravni pisarne.
4. Arhiv in baza podatkov komisije v Sarajevu bosta najpozneje tri mesece pred prenehanjem dela komisije združena z arhivi in bazami podatkov pisarn v državah.

5. Po prenehanju dela komisije se kopije združenega arhivskega gradiva in baze podatkov izročijo državnim arhivom držav pogodbenic in/ali institucijam, ki imajo zmogljivosti za njihovo hrambo.
6. Arhivsko gradivo in baza podatkov komisije sta po prenehanju njenega dela dostopna brez omejitve vsem zainteresiranim institucijam in osebam, razen dokumentacije, za katero velja obveznost varovanja tajnosti podatkov.

X. DEL – FINANCIRANJE KOMISIJE

40. člen

Financiranje komisije

1. Komisija se financira iz prispevkov držav pogodbenic in donacij.
2. Prispevki članic so prispevki iz letnih proračunskih sredstev držav pogodbenic, ki se določijo v redni proračunski proceduri med trajanjem komisije.
3. Donacije se zagotavljajo iz različnih virov, in sicer tako mednarodnih organizacij kot tudi domačih pravnih oseb.

41. člen

Finančno poročanje

1. Izvršni sekretariat v skladu s finančnimi pravilniki komisije pripravlja letna poročila o izvršitvi osnovnega proračuna.
2. Izvršni sekretariat v skladu s finančnimi pravilniki komisije in zahtevami donatorjev pripravlja poročila o uporabi donacij.
3. Neodvisni revizor opravi letno neodvisno revizijo uporabljanja osnovnih proračunskih sredstev in donacij, prejetih od držav pogodbenic ali drugih donatorjev. Po končanem ustreznem postopku daje komisija javnosti na vpogled končne rezultate revizije skupaj s svojimi komentarji.
4. Poročila iz 1. in 2. odstavka tega člena mora pregledati neodvisni revizor.

XI. DEL – SKLEPNO POROČILO KOMISIJE

42. člen

Izdelava in objavljanje sklepnega poročila

1. Ob koncu svojega mandata objavi komisija sklepno poročilo.
2. Komisija izroči sklepno poročilo predsednikom/predsedstvu držav pogodbenic in ga objavi istočasno v vseh uradnih jezikih držav pogodbenic.
3. Komisija mora hkrati z izročitvijo sklepnega poročila poskrbeti za javni dostop do njegovega povzetka.

43. člen

Vsebina sklepnega poročila

1. Sklepno poročilo vsebuje uvod, relevantna dejstva o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic, seznam človeških izgub, seznam pogrješanih, seznam krajev interniranja in priporočila.
2. Priporočila se med drugim nanašajo na:
  - a. nadaljnje korake držav podpisnic za izboljšanje zaupanja med državami in skupnostmi na območju nekdanje Jugoslavije;
  - b. ustrezen model materialnih in simboličnih reparacij, način reforme institucij in mehanizmov, ki zagotavljajo integracijo ugotovljenih dejstev v izobraževalne sisteme držav pogodbenic;
  - c. način spremljanja izvajanja priporočil komisije, kar lahko vključuje tudi predlog oblikovanja posebnega mehanizma za uresničevanje tega namena.

44. člen

Ugotovitve o storilcih

1. Komisija ima pooblastilo, da v sklepnem poročilu ugotovi, da zbrana dejstva opozarjajo na to, da je določena oseba storila vojni zločin oziroma hudo kršitev človekovih pravic. Taka ugotovitev nima učinka sodne obsodbe.
2. Komisija ne more v sklepnem poročilu objaviti ugotovitev v zvezi s posameznikom, če ni storila vseh razumnih korakov, da:

(a) obvesti to osebo o svoji nameri, da objavi neugodno ugotovitev;

(b) sporoči tej osebi vsebino ugotovitve, podatke, na podlagi katerih je prišla do ugotovitve, in razloge, na katerih temelji ugotovitev;

(c) omogoči tej osebi, da v razumnem roku odgovori na to ugotovitev.

3. Glede primerov, ki so bili v navzaočnosti obtoženega procesuirani pred mednarodnim ali domačim sodiščem, se lahko komisija v sklepnem poročilu sklicuje na ustrezno sodbo.

45. člen

Obveznost parlamenta in vlade, da obravnavata sklepno poročilo

1. Po objavi sklepnega poročila pošlje predsednik/predsedstvo vsake države pogodbenice poročilo predsedniku parlamenta. Predsednik parlamenta v enem mesecu po tem, ko prejme poročilo, skliče posebno sejo parlamenta, na kateri se obravnavajo ugotovitve in priporočila iz poročila. Na seji sodeluje eden ali več članov komisije.
2. Vlada v vsaki državi pogodbenici v 6 mesecih po objavi sklepnega poročila komisije sprejme in objavi v uradnem glasilu države pogodbenice stališče o izvajanju priporočil.
3. Predsednik parlamenta v vsaki državi pogodbenici skliče v razumnem roku po odgovoru vlade iz 2. odstavka tega člena posebno sejo parlamenta, na kateri se obravnava odgovor vlade in možno angažiranje parlamenta pri izvajanju priporočil komisije.

XII. DEL – RAZNO

46. člen

Kazniva dejanja in sankcije

1. Za vsako osebo, ki :

(a) zavestno da lažen podatek komisiji oziroma osebi, ki deluje v njenem imenu;

(b) z grožnjo, silo, dejanjem ali obljubo koristi napelje drugo osebo, da da lažen podatek ali da ne da podatka komisiji;

(c) uniči kakšen dokument ali predmet z namenom, da komisiji prepreči raziskovanje;

(d) objavi ali kako drugače razkrije podatek, ki ga je komisija prejela pod pohojem pogojem zaupnosti (35. člen osnutka statuta), se bo štelo, da je storila kaznivo dejanje, za katero je predvidena zaporna kazen v trajanju do 1 leta ali denarna kazen, ekvivalentna znesku do 5.000 evrov.

2. Sankcije iz 1. odstavka veljajo tudi za uradno osebo, ki brez upravičenega razloga noče ravnati po zahtevi komisije oziroma osebe, ki deluje v njenem imenu.
3. Če se oseba ne odzove na povabilo ali noče dati izjave komisiji, se uporabljajo določbe 6. odstavka 15. člena tega statuta.

47. člen

Vloga komisije pri kazenskem procesuiranju

Komisija je pooblaščen, da:

(a) v primeru, kadar oseba, za katero ima komisija resne indice, da je storila vojni zločin ali hudo kršitev človekovih pravic, sporoči komisiji podatke, pomembne za odkrivanje lokacije s posmrtnimi ostanki pogrešanih ali za odkrivanje drugih storilcev, predlaga, naj pristojno sodišče – v primeru procesuiranja – šteje to kot olajševalno okoliščino, pomembno pri odmeri višine kazni;

(b) za obsojenega storilca kaznivega dejanja predlaga delno pomilostitev, če to ni v nasprotju z zakonskimi določili države, če sporoči komisiji podatke, pomembne za odkrivanje lokacije s posmrtnimi ostanki pogrešanih ali za odkrivanje drugih storilcev;

(c) predlaga izredno omilitev kazni obsojene osebe, če to ni v nasprotju z zakonskimi določili zadevne države, če ta sporoči komisiji podatke, pomembne za odkrivanje lokacije s posmrtnimi ostanki pogrešanih ali za odkrivanje drugih storilcev.

XIII. DEL – KONČNE DOLOČBE

48. člen

Konec dela komisije

1. Po objavi sklepnega poročila komisija preneha z delom najpozneje v treh mesecih.
2. V tem časovnem obdobju se izvajajo ukrepi za sistemiziranje, razporejanje in hrambo arhiva, razporejanje premoženja, izpolnjevanje obveznosti do tretjih oseb, distribucijo in predstavitev sklepnega poročila in izdelavo finančnih poročil.

Osnutek statuta regionalne komisije za
ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in hudih
kršitvah človekovih pravic
na ozemlju nekdanje SFRJ

Vsebina

Preambula

I. DEL – POMEN POJMOV V TEM OSNUTKU STATUTA

II. DEL – SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen - Definicija
2. člen - Oznake
3. člen - Sedež in Izvršni sekretariat
4. člen - Pravni status
5. člen - Obdobje delovanja
6. člen - Zastopanje in predstavljanje
7. člen - Uporaba jezikov
8. člen - Pravica do sodelovanja pri delu komisije
9. člen - Načela delovanja komisije

III. DEL - OBVEZNOST SODELOVANJA S KOMISIJO

10. člen - Obveznost sodelovanja držav s komisijo

IV. DEL – CILJI IN NALOGE KOMISIJE

11. člen - Cilji komisije
12. člen - Naloge komisije

V. DEL – PRISTOJNOST KOMISIJE

13. člen - Časovna in teritorialna pristojnost komisije
14. člen - Dejanja v pristojnosti komisije

VI. DEL – POOBLASTILA KOMISIJE

15. člen - Jemanje izjav
16. člen - Zbiranje dokumentacije in drugih virov
17. člen - Terenska raziskovanja in obiski
18. člen - Javno poslušanje žrtev in drugih oseb
19. člen - Tematska zasedanja
20. člen - Pravilniki komisije

VII. DEL – IZBOR ČLANOV IN ČLANIC KOMISIJE

21. člen - Sestava komisije
22. člen - Merila za izbor članov in članic komisije
23. člen - Istovetnost postopka za izbor članov in članic komisije
24. člen - Kandidiranje članov in članic komisije
25. člen - Sestava in izbor selekcijskih odborov
26. člen - Izbor kandidatov/kandidatk za članstvo v komisiji
27. člen - Izbor članov in članic komisije, ki jih imenuje predsednik/predsedstvo
28. člen - Konstitutivna seja
29. člen - Izbor predsedujočega/predsdujoče
30. člen - Sklepčnost in odločanje
31. člen - Prenehanje mandata člana/članice komisije

32. člen – Začasen suspenz z dolžnosti člana/članice komisije

VIII. DEL – PRAVICE IN OBVEZNOSTI ČLANOV/ČLANIC IN OSEBJA KOMISIJE

33. člen - Vestnost, neodvisnost in nepristranskost

34. člen - Posebne pravice in imuniteta članov in članic komisije

35. člen - Varovanje virov in zaupnih podatkov

36. člen - Status članov in članic komisije in zaposlenih v komisiji

IX. DEL – STRUKTURA KOMISIJE

37. člen - Izvršni sekretariat in tematski oddelki komisije

38. člen - Oddelki komisije v državah pogodbenicah

39. člen - Arhiv komisije

X. DEL – FINANCIRANJE KOMISIJE

40. člen - Financiranje komisije

41. člen - Finančno poročanje

XI. DEL – SKLEPNO POROČILO KOMISIJE

42. člen - Izdelava in objavljanje sklepnega poročila

43. člen - Vsebina sklepnega poročila

44. člen - Ugotovitve o storilcih

45. člen - Obveznosti parlamenta in vlade, da obravnavata sklepno poročilo

XII. DEL – RAZNO

46. člen - Kazniva dejanja in sankcije

47. člen - Vloga komisije pri kazenskem procesuiranju

XIII. DEL – KONČNE DOLOČBE

48. člen - Konec dela komisije

Preambula

Države pogodbenice, ki

se zavedajo, da so zapleteni in pogosto travmatični dogodki iz preteklosti narodov na območju nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ), zlasti pa dogodki iz zadnjega desetletja dvajsetega stoletja in s samega začetka enaindvajsetega, predmet pogostih manipulacij;

se zavedajo, da so bili medsebojno nasprotujoči si zgodovinski zapisi o Drugi svetovni vojni v tej regiji izkoriščeni kot opravičilo za nov ciklus nasilja in da je nujno preprečiti, da bi se tudi dogodki iz devetdesetih let izkoristili v takšne namene;

opominjajo, da je bilo za vojne na območju nekdanje SFRJ v obdobju od leta 1991 do leta 2001 značilno razprostranjeno dogajanje surovih zločinov in hudih kršitev temeljnih človekovih pravic;

ugotavljajo, da sojenja pred Mednarodnim kazenskim sodiščem za bivšo Jugoslavijo in domačimi sodišči, čeprav pomembno prispevajo h kaznovanju storilcev zločinov, ne zadovoljujejo v polni meri potrebe žrtev po pravici in sama po sebi ne morejo ustvariti zadostnih pogojev za trajen mir v regiji;

spoznavajo, da je regionalna pobuda, ki poudarja odkrit dialog, raziskovanje in analizo dejstev, najboljša pot do vseobsegajočega zgodovinskega zapisa o zločinih, storjenih v navedenem obdobju, kot tudi o vlogi nacionalnih elit, institucij in posameznikov v travmatičnih dogajanjih;

izražajo sočutje z nedolžnimi žrtvami vseh narodov na ozemlju nekdanje SFRJ, nasprotujejo pa zlorabi žrtev v politične namene in tekmovanju v viktimizaciji;

so pripravljene, da v največji možni meri pripomorejo, da se ugotovi usoda velikega števila posameznikov, ki se še vedno vodijo kot pogrešani;

so pripravljene, da skupaj prispevajo k sprejemanju dejstev o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic do vseh žrtev in k obnovi zaupanja med posamezniki, narodi in državami v regiji;

želijo krepiti demokracijo, vladavino prava in kulturo spoštovanja človekovih pravic,

razglašajo

ustanovitev Regionalne komisije za ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic na območju nekdanje SFRJ v obdobju od leta 1991 do leta 2001.

I. DEL – POMEN POJMOV V TEM STATUTU

Pomen izrazov v statutu

- „**Član/članica komisije**“ je oseba, ki jo po postopku, določenem v VII. delu statuta, izbere predsednik države, nastale na območju nekdanje SFR Jugoslavije.
- „**Komisija**“ je Regionalna komisija za ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic na območju nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (skrajšano ime: REKOM).
- „**Oseba, ki opravlja politično funkcijo**“ je nosilec javno izvoljene ali politično imenovane funkcije in ne vključuje nosilcev pravosodnih funkcij.
- „**Minister, pristojen za človekove in manjšinske pravice**“ je minister ali ministrica za človekove in manjšinske pravice v državah, v katerih obstaja taka funkcija, sicer pa minister/ministrica za pravosodje oziroma minister/ministrica za skupnosti in povratek.
- „**Vojna ali druga oblika oboroženega spopada**“ pomeni uporabo oborožene sile med državami ali podaljšano oboroženo nasilje med oblastjo in organiziranimi oboroženimi skupinami oziroma med organiziranimi oboroženimi skupinami znotraj ene države.
- „**Vojni zločin**“ ima pomen izraza „vojni zločin“ v mednarodnem kazenskem pravu (poboji, zaslužnjevanje, protipravno zapiranje, mučenje, deportacija in prisilno premeščanje prebivalstva ter druga dejanja, navedena v 14. členu osnutka statuta), genocid in zločine proti človečnosti.
- „**Skupščinsko telo, pristojno za človekove in manjšinske pravice**“ – s tem izrazom so odvisno od imena v različnih državah na območju nekdanje Jugoslavije mišljeni skupščinski odbori ali komisije, pristojni za človekove pravice ali mednacionalne odnose.
- „**Socijalistična federativna republika Jugoslavija (SFRJ)**“ je država, ki jo je sestavljalo šest socialističkih republika, in sicer Bosna in Hercegovina, Črna gora, Hrvaška, Makedonija, Slovenija in Srbija ter dve autonomni pokrajini – Kosovo in Vojvodina; uradno je obstajala od 29. 11. 1943 do 27. 4. 1992 in v tem času nekajkrat spremenila ime, *de facto* pa se je razpadla leta 1991 v oboroženih spopadih v Sloveniji in na Hrvaškem, ki so izbruhnili po tem, ko sta ti dve republiki 25. junija 1991 razglasili neodvisnost.
- „**Hude kršitve človekovih pravic**“ so: poboji, zaslužnjevanje, protipravno zapiranje, mučenje, prisilna izginotja, deportacije in prisilno premeščanje prebivalstva ter druge kršitve, za katere komisija oceni, da so po svojih lastnostih in posledicah „hude“;

- „**Storilec**“ je oseba, ki je storila vojni zločina, zločin proti človečnosti, genocid ali dejanje, ki pomeni drugo hudo kršitev človekovih pravic; pojem vključuje storilce, sostorilce in soudeležence.

- „**Žrtve**“ so osebe, ki so individualno ali kolektivno pretrpele škodo, tudi telesno ali duševno poškodbo, emocionalno trpljenje, ekonomsko izgubo ali občutno omejitev svojih temeljnih pravic zaradi ravnanj ali opustitev, ki pomenijo hudo kršitev z mednarodnim pravom priznanih človekovih pravic, ali hudo kršitev mednarodnega humanitarnega prava. Kadar je to primerno in v skladu z domačim pravom, vključuje izraz žrtev tudi najožje družinske člane ali osebe, ki jih je direktna žrtev vzdrževala. (*Temeljna načela in smernice o pravici do pravnega sredstva in reparacije za žrtve hudih kršitev mednarodnih človekovih pravic in resnih kršitev mednarodnega humanitarnega prava*, sprejeti z Resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov (ZN) št. 60/147 z dne 16. decembra 2005, parag. 8).¹

II. DEL – SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Definicija

1. **Regionalna komisija za ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic na območju nekdanje Socialističke federativne republike Jugoslavije (SFRJ) je mednarodna organizacija, ustanovljena s tem pravnim aktom.**

2. **Okrajšava naziva je REKOM.**

2. člen

Oznake

Komisija odloča o svoji vizualni identiteti, ki vključuje znak, logo in pečat.

---

¹ Ta definicija se v precejšnji meri opira na definicijo žrtve iz *Deklaracije o temeljnih načelih pravice za žrtve zločinov in zlorabe oblasti*, ki jo je Generalna skupščina ZN 29. novembra 1985 sprejela z Resolucijo 40/34. Razlika je samo v tem, da je v *Temeljnih načelih* iz leta 2005 uporabljen izraz „postopki ali opustitve, ki pomenijo hudo kršitev z mednarodnim pravom priznanih človekovih pravic ali hudo kršitev mednarodnega humanitarnog prava“, medtem ko *Deklaracija* iz leta 1985 govori o „postopkih ali opustitvah, ki so v nasprotju s kazenskimi zakoni, ki veljajo v državah članicah“.

3. člen

Sedež in Izvršni sekretariat

1. Sedež komisije je v Sarajevu.
2. Članom in članicam komisije zagotavlja podporo pri delu Izvršni sekretariat v njenem sedežu.

4. člen

Pravni status

1. Komisija ima pravno subjektiviteto.
2. Komisija sprejema poslovnik in pravilnike, s katerimi ureja organizacijo in izvajanje svojih nalog v skladu s tem statutom.
3. Komisija bo s pristojnimi oblastmi Bosne in Hercegovine sklenila sporazum o aranžmajih države gostiteljice.

5. člen

Obdobje delovanja

1. Komisija deluje tri leta.
2. Obdobje delovanja komisije ne obsega obdobja priprav, ki se začne po konstitutivni seji in traja največ šest mesecev.
3. Komisija lahko podaljša obdobje delovanja največ za šest mesecev.

6. člen

Zastopanje in predstavljanje

1. Komisijo zastopa in predstavlja predsedujoči/a komisije .
2. Komisija lahko odloči, da jo predstavlja drug član ali članica.

7. člen

Uporaba jezikov

1. Pri delu komisije se enakopravno uporabljajo albanski, bosanski, črnogorski, hrvaški, makedonski, slovenski in srbski jezik ter cirilica in latinica.
2. Komisija s poslovnikom podrobneje ureja uporabo jezikov in pisav, pri čemer upošteva načelo učinkovitosti in ekonomičnosti.
3. V komunikaciji s komisijo ima vsakdo pravico uporabljati svoj jezik in pisavo.
4. Na javnih poslušanjih govorijo udeleženci v svojem jeziku.
5. V pisarnah v državah pogodbenicah se glede jezika izvajajo predpisi države, v kateri je pisarna.

8. člen

Pravica do sodelovanja pri delu komisije

Vsakdo ima v skladu s statutom pravico sodelovati pri delu komisije, če je ta mnenja, da bi tako sodelovanje prispevalo k uresničevanju njenih ciljev.

9. člen

Načela delovanja komisije

Člani/članice in osebje komisije morajo pri svojem delu upoštevati naslednje vrednote in načela:

- (a) spoštovanje človekovega dostojanstva;
- (b) neodvisnost in nepristranskost;
- (c) predanost resnici;
- (d) enakost in spoštovanje človekovih pravic in svoboščin;
- (e) odgovornost, dostopnost in odkritost;
- (f) skrbno proučevanje dejstev in pravičnost postopka;
- (g) integriteta, odločnost in ravnanje po najvišjih standardih poklicne etike;
- (h) posebno varstvo žrtev spolnega nasilja in oseb, ki so bile v obdobju, na katerega se nanaša mandat komisije, mladoletne;
- (i) zaupnost.

III. DEL – OBVEZNOST SODELOVANJA S KOMISIJO

10. člen

Obveznost sodelovanja držav s komisijo

1. Vsi organi oblasti v državah pogodbenicah morajo sodelovati s komisijo in ji omogočiti učinkovito opravljanje nalog v skladu s statutom.
2. Pristojni organi oblasti v državi pogodbenici bodo na zahtevo komisije pravočasno zagotovili dostop do podatkov ter možnost jemanja izjav in terensko raziskovanje,
[ALT. A : v skladu z zakonskimi določbami te države.]
[ALT. B: razen če bi s tem prišlo do kršitve zakonskih predpisov države pogodbenice o tajnosti podatkov ali če bi bilo ogroženo izvajanje kazenskega postopka. Podatki ali dokumenti, katerih namen je prikriti storjeno kaznivo dejanje ali pomenijo hude kršitve temeljnih človekovih pravic, se ne štejejo za državno, vojaško ali uradno tajnost.]
3. Če je država mnenja, da bi odkrivanje določenega podatka ali dokumenta, ki ga je zahtevala komisija, ogrozilo njene nacionalne interese ali varnost, bodo storjeni vsi razumni ukrepi za premostitev sporne situacije s skupnim angažiranjem komisije in države. S temi ukrepi je mišljeno:
  - (a) izjava komisije o relevantnosti podatka ali dokumenta, ki ga zahteva;
  - (b) pojasnilo ali sprememba zahteve;
  - (c) obravnavanje možnosti, da se pride do podatka ali dokumenta iz drugega vira ali v drugi obliki;
  - (d) dogovor o pogojih odkrivanja podatka, med drugim tudi delno odkrivanje vsebine dokumenta, omejevanje objavljanja podatka in drugi ukrepi za varstvo zaupnosti podatkov.

IV. DEL – CILJI IN NALOGE KOMISIJE

11. člen

Cilji komisije

Komisija ima naslednje cilje:

- a) ugotoviti dejstva o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic na območju nekdanje SFRJ v obdobju od 1. januarja 1991 do 31. decembra

2001, političnih in družbenih okoliščinah, ki so vplivale na to, da je prišlo do teh dejanj, in o posledicah teh zločinov in kršitev pravic;

12. člen

Naloge komisije

Komisija ima naslednje naloge:

- a. zbrati podatke o primerih hudih kršitev človekovih pravic in vojnih zločinov, podrobno opisati ta dejanja, prikazati obrazce kršitve pravic in njihove posledice;
- b. zbrati podatke o usodi pogrešanih in sodelovati s pristojnimi telesi, ki se v državah pogodbenicah ukvarjajo z iskanjem pogrešanih;
- c. izdelati popis človeških izgub:
  - i. civilov, ki so izgubili življenje ali so pogrešani v povezavi z vojno ali drugo obliko oboroženega spopada;
  - ii. borcev, ki so izgubili življenje ali so pogrešani v povezavi z vojno ali drugo obliko oboroženega spopada;
- d. zbrati podatke o krajih interniranja v povezavi z vojno ali drugo obliko oboroženega spopada in narediti njihov vseobsegajoč popis;
- e. **[ALT. A:** raziskati politične in družbene okoliščine, ki so neposredno pripeljale do vojn ali drugih oblik oboroženega spopada ter do vojnih zločinov in hudih kršitev človekovih pravic];
[ALT. B: raziskati politične in družbene okoliščine od leta 1980 dalje, ki so neposredno pripeljale do vojn ali drugih oblik oboroženega spopada ter do vojnih zločinov in hudih kršitev človekovih pravic];
- f. organizirati javna poslušanja o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic;

- g. priporočiti ukrepe, ki se nanašajo na preprečevanje ponavljanja kršitev človekovih pravic in na reparacije žrtvam;

- h. izdelati, objaviti in predstaviti sklepno poročilo.

V. DEL - PRISTOJNOST KOMISIJE

13. člen

Časovna in teritorialna pristojnost komisije

Komisija ugotavlja dejstva o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic v obdobju od 1. januarja 1991 do 31. decembra 2001 v državah na območju nekdanje SFRJ in raziskuje

- [ALT A: politične in družbene okoliščine, ki so neposredno pripeljale do izbruha vojn ali drugih oblik oboroženega spopada ter do vojnih zločinov in hudih kršitev človekovih pravic.]
- [ALT B: politične in družbene okoliščine od leta 1980 dalje, ki so neposredno pripeljale do izbruha vojn ali drugih oblik oboroženega spopada ter do vojnih zločinov in hudih kršitev človekovih pravic].

Komentar

Zakaj se ne vzame leto '90? Leta '90 imamo probleme na Hrvaškem. Imamo hlode. Imamo onemogočen pretok blaga, ljudi, sredstev, karkoli hočete. Leta '90 imamo sporadične oborožene spopade. Leta '90 imamo žrtve. Če sprejmemo predlagano, bodo ti ljudje izpadli. (Veljko Vičević, branitelj, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

14. člen

Dejanja v pristojnosti komisije

Vojni zločini in hude kršitve pravic, s katerimi se ukvarja komisija, vključujejo, vendar se ne omejujejo na:

- a. poboje;
- b. zaslužnjevanje;
- c. protipravno zapiranje;
- d. mučenje;
- e. prisilna izginotja;
- f. deportacijo in prisilno preseljevanje prebivalstva;
- g. posilstva in druge hude oblike spolnega nasilja;
- h. odvzem in uničevanje premoženja velikega obsega;
- i. jemanje talcev;
- j. uničevanje verskih in kulturno-zgodovinskih objektov;
- k. uporabljanje civilov in vojnih ujetnikov kot "živih ščitov".

VI. DEL - POOBLASTILA KOMISIJE

15. člen

Jemanje izjav

1. Komisija jemlje izjave o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic iz svoje pristojnosti od žrtev, prič, storilcev in drugih oseb, za katere meni, da utegnejo imeti informacije o relevantnih dejstvih.
2. Vsaka oseba, ki ji komisija pošlje povabilo, ji mora dati izjavo. Žrtve niso obvezne dajati izjav komisiji o svojem trpljenju ali o trpljenju družinskih članov.
3. Če oseba zavrne zahtevo komisije in se sklicuje na zakonsko dolžnost varovanja tajnosti podatkov, se uporabijo določbe 2. in 3. odstavka 10. člena tega statuta.
4. Določbe zakona o kazenskem postopku države pogodbenice se uporabljajo glede pravice, da oseba ne odgovori na posamezna vprašanja in da je odvezana dolžnosti pričevanja, ter na druga vprašanja v zvezi z zasliševanjem prič, ki niso urejena s statutom ali pravilniki komisije.

5. Na zahtevo osebe, ki daje izjavo, lahko komisija omogoči dajanje izjave ob varovanju identitete.
6. Komisija poziva priče po pravilih o pozivanju prič, predpisanih z zakoni o kazenskem postopku držav pogodbenic. Na zahtevo komisije pristojno sodišče po hitrem postopku odloča o ukrepih za zagotovitev prisotnosti prič, vštrevši tudi procesne kazni zaradi neodzivanja na poziv komisije, v skladu z zakonom o kazenskem postopku države, v kateri je oseba poklicana, naj da izjavo. Komisija lahko z državami pogodbenicami sklene posebne sporazume o sodelovanju s pristojnimi državnimi organi v postopku pozivanja in zagotavljanja prisotnosti prič.
7. Komisija zbira izjave:
  - a. v kraju stalnega ali začasnega prebivališča posameznika, ki daje izjavo;
  - b. v svojih pisarnah;
  - c. v veleposlaništvih in konzulatih držav pogodbenic, če gre za jemanje izjav v drugih državah;
  - d. na ozemlju drugih držav, če to ni v nasprotju z zakonskimi določili teh držav, v primerih, kadar žrtve, priče in druge osebe ne morejo dati izjav v konzulatih in veleposlaništvih držav pogodbenic.

16. člen

Zbiranje dokumentacije in drugih virov

1. Komisija zbira relevantne pismene, elektronske in materialne vire, kot so:
  - a. dokumentacija mednarodnih in domačih institucij in organizacij, zbrana z namenom dokumentiranja vojnih zločinov, odkrivanja storilcev, razsvetljevanja usode pogošenih ali za katerekoli druge namene;
  - b. tuji in domači pismeni in elektronski viri (tudi dokumentacija vlade, skupščine, predsedstva, lokalnih in teritorialnih samouprav, javnih in privatnih podjetij, vojske, policije, obveščevalnih in varnostnih služb, vendar ne samo to);
  - c. sodne obsodbe, prepisi, sodni spisi Mednarodnega kazenskega tribunala za bivšo Jugoslavijo, nacionalnih sodišč v državah pogodbenicah in drugih sodišč, ki so na podlagi univerzalne pristojnosti vodili postopke za vojne zločine, storjene na ozemlju nekdanje Jugoslavije,
  - d. drugo arhivsko gradivo;

- e. pismeni in elektronski medijski viri;
  - f. foto, video in avdio zapisi;
  - g. drugi viri v zvezi s predmetom raziskave;
  - h. pismena mnenja ekspertov in predstavnikov institucij in organizacij, pripravljena na zahtevo komisije ali na pobudo samih avtorjev.
2. Če oseba ali državni organ zavrne izročitev dokumentacije komisiji in se pri tem sklicuje na zakonsko dolžnost varovanja tajnosti podatkov, se uporabljajo določbe 2. in 3. odstavka 10. člena tega statuta.

17. člen

Terenska raziskovanja in obiski

1. Komisija ugotavlja relevantna dejstva s terenskim raziskovanjem, z ogledom lokacij zločinov, krajev interniranja, množičnih grobišč in vseh drugih lokacij, pomembnih za ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in drugih hudih kršitvah človekovih pravic, in sicer v sodelovanju s pristojnimi oblastmi države pogodbenice, na katere ozemlju poteka raziskovanje.
2. Komisija lahko obiskuje lokacije zločinov in množičnih grobišč zaradi izražanja pietete do žrtev.

18. člen

Javno poslušanje žrtev in drugih oseb

1. Komisija organizira javno poslušanje, ko žrtve govorijo o svojem trpljenju in trpljenju svojih bližnjih.
2. Javno poslušanje velja tudi za storilce dejanj, ki imajo značaj vojnega zločina ali hude kršitve človekovih pravic, priče in osebe, ki so pomagale žrtvam.
3. Dajanje izjave na javnem poslušanju je prostovoljno.
4. Ob javnem poslušanju lahko komisija izvaja ukrepe za zavarovanje identitete in posebne ukrepe za zavarovanje psihične in fizične integritete.
5. Elektronski mediji v državni lasti oziroma javni servisi na območju nekdanje SFRJ morajo prenašati javno poslušanje. Komercialni elektronski mediji imajo

pod enakimi pogoji in po pravilih, ki veljajo za medije v državni lasti oziroma javne servise, pravico prenosa javnega poslušanja.

6. Javno poslušanje se lahko organizira na različnih lokacijah.

19. člen

Tematske seje

1. Komisija lahko posveti svojo sejo obravnavanju delovanja državnih institucij, političnih organizacij, kulturnih in znanstvenih ustanov, cerkev in verskih skupnosti ter medijev pred in med vojno oziroma drugo obliko oboroženega spopada, in sicer v zvezi z vojnimi zločini in hudimi kršitvami človekovih pravic.
2. Elektronski mediji v državni lasti oziroma javni servisi na območju nekdanje SFR Jugoslavije morajo prenašati tematske seje komisije. Komerzialni elektronski mediji imajo pravico prenašati tematske seje pod enakimi pogoji in po pravilih, ki veljajo za medije v državni lasti oziroma javne servise.
3. Komisija ima lahko tematske seje na različnih lokacijah.

20. člen

Pravilniki komisije

Komisija sprejema posebne pravilnike, ki urejajo enotno metodologijo za:

- jemanje izjav,
- zbiranje dokumentacije,
- urejanje postopka javnega poslušanja,
- urejanje tematskih sej,
- druga vprašanja, pomembna za delo komisije.

VII. DEL – IZBOR ČLANOV IN ČLANIC KOMISIJE

21. člen

Sestava komisije

Komisijo sestavlja dvajset članov in članic, pri čemer se:

- a. v Bosni in Hercegovini izbere pet članov/članic;**
- b. v Hrvaški, Kosovo in Srbiji se izberejo po trije člani/članice;**
- c. v Črni gori, Makedoniji in Sloveniji se izbereta po dva člana/članici.**

Komisije za resnico, ki so bile bolj ali manj uspešne, so imele največ 17 članov, z izjemo dveh specifičnih komisij nemškega parlamenta:²

- Gvatemala in El Salvador (po 3 člani);
- Vzhodni Timor, Panama in Siera Leone (7);
- Čile (8);
- Gana in Paragvaj (9);
- Peru (12);
- Argentina (13);
- Južnoafriška republika in Maroko (17);³
- Nemčija 1992-1994 (27) in 1995-1998 (36).

22. člen

Merila za izbor članov in članic komisije

- 1. Član/članica komisije je:**
  - a. državljan/državljanica države pogodbenice;**
  - b. visoko moralna oseba z integriteto in ugledom, predana tolerantnemu dialogu in konstruktivnemu reševanju sporov, ki lahko uživa zaupanje v vseh državah pogodbenicah,**
  - c. oseba, ki je psiho-fizično sposobna za učinkovito in kontinuirano opravljanje dolžnosti člana/članice komisije.**
- 2. Država pogodbenica izbere najmanj eno žensko oziroma najmanj enega moškega za članico/člana komisije.**
- 3. Država pogodbenica si bo pri izbori članov in članic komisije prizadevala zagotoviti tudi njeno etnično reprezentativno sestavo, tako da bo poleg**

---

² Obe nemški komisiji je ustanovil parlament Zvezne Republike Nemčije in več kot dve tretjini njunih članov in članic so bili poslanci. US Institute for Peace, *The Truth Commissions Digital Collection*, <http://www.usip.org/library/truth.html>.

³ Priscilla B. Hayner, "Truth Commissions: a schematic overview", *International Review of the Red Cross*, 88. zvezek, št. 862, junij 2006, [http://www.cicr.org/Web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/review-862-p295/\\$File/irrc_862_Hayner.pdf](http://www.cicr.org/Web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/review-862-p295/$File/irrc_862_Hayner.pdf).

pripadnika/pripadnice najštevilnejše etnične skupnosti skušala izbrati tudi enega/eno ali več pripadnikov/pripadnic druge etnične skupnosti oziroma drugih etničnih skupnosti v tej državi pogodbenici.

Komentar

Zahtevam, da se natančneje in koncizno pove, kaj pomeni to 'prizadevati si'. Kaj je mišljeno z besedami – 'si bo prizadevala'? (...) kaj bi se zgodilo z državami, ki imajo samo dva člana v REKOM? (Bekim Blakaj, Fond za humanitarno pravo, Kosovo, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

4. Član/članica komisije ne more biti oseba:

- a. ki je opravljala politično funkcijo v zadnjih dveh letih pred razpisom izbora članov/članic komisije ali v obdobju, v katerem traja pristojnost komisije;

Komentar

(...) opredeliti je treba, kaj točno pomeni politična funkcija. (Ivan Novosel, Legalis, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

Predlagam, naj se v 22. členu z naslovom 'Merila za izbor članov/članic komisije' v 4. odstavku črta točka a) kot taka. Kdo se je lahko v kateremkoli delu naše nekdanje države zoperstavil vladajoči strukturi oblasti? Ta bi bil takoj spoznan za izdajalca ali pa bi mu se celo kaj zgodilo in bi lahko izgubil življenje. (Miloslav Stojković, Center za varstvo družin žrtev vojne na Kosovu in Metohiji, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

- b. ki je ali je bila poklicni pripadnik vojaških, policijskih, obveščevalnih in drugih varnostnih struktur;

Komentar

Kot človek sem proti temu členu, ker mislim da diskriminira preveliko število ljudi na območju nekdanje SFRJ (...) Ne verjamem, da so bili vsi vojni zločinci. (...) Zakaj bi poklicni vojak storil vojni zločin? (Veljko Vičević, branitelj, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

Če je bila oseba pripadnik vojaških, policijskih ali obveščevalnih in drugih varnostnih struktur (...) ne more biti objektivna oseba, ne more objektivno presoјati. Ta oseba se bo namreč ukvarjala s svojimi kolegi, s svojimi bivšimi vojaki, bivšimi policisti. (Faton Ademi, Balkan Investigative Reporting Network, Kosovo, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) predlagam (...) da se točka (...) b) eventualno redefinira in da bi to veljalo za parapolicijske, paravojne formacije, (...) glede na dejstva, da so največ hudega na vseh območjih nekdanje Jugoslavije povzročile prav te sile, ki niso bile legitimne. (Miloslav Stojković, Center za varstvo družin žrtev vojne na Kosovu in Metohiji, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

- c. za katero obstaja resen sum, da je odgovorna za kršitev človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava, ali da je podpirala, pomagala ali spodbujala izvršitev takih dejanj, ali da je prispevala k nekaznovanju za ta dejanja, ali da je tesno povezana z osebo, obsojeno, obtoženo ali je v preiskavi za taka dejanja.

Komentar

Kdo je tisti, ki bo preverjal merila (...) katero telo se bo ukvarjalo s tem, da bodo dejansko upoštevana vsa merila iz 22. Člena [Merila za izbor članov in članic komisije]? (Veljko Vičević, branitelj, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) tesno povezani z osebami, ki so v preiskovalnem postopku ali so odgovorne za kršitev človekovih pravic, mednarodnega humanitarnega [prava]. Glejte, to je prav tako neka vrsta diskriminacije. Kako je mogoče krivdo staršev ali sorodnikov prenesti na družino in na bližje sodelavce? (Veljko Vičević, branitelj, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) kateri organ je potrdil, da je to resen sum? (Faton Ademi, Balkan Investigative Reporting Network, Kosovo, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

23. člen

Istovetnost postopka za izbor članov in članic komisije

Vsaka država pogodbenica izbira člane in članice komisije po istovetnem postopku, predpisanem s tem statutom.

24. člen

Kandidiranje članov in članic komisije

1. Združenja občanov, izobraževalne ustanove, znanstvene institucije, verske skupnosti, sindikati ali 30 občanov države pogodbenice lahko predlagajo kandidata/kandidatko, ob njegovem/njenem soglasju, za člana/članico komisije iz te države pogodbenice.
2. Postopek kandidiranja in primarne selekcije kandidatov/kandidatk v državi pogodbenici opravi selekcijski odbor.

25. člen

Sestava in izbor selekcijskih odborov

1. Selekcijski odbor v vsaki državi sestavlja devet članov/članic, ki morajo izpolnjevati merila, ki veljajo za izbor članov/članic komisije, razen prepovedi opravljanja vidne politične funkcije v obdobju zadnjih dveh let pred razpisom izbora članov in članic komisije in v obdobju, v katerem traja pristojnost komisije.

Komentar

(...) **prvi odstavek 25. člena ni usklajen z 22. Členom** [Merila za izbor članov in članic komisije], rečeno je namreč, da 'selekcijski odbor v vsaki državi sestavlja devet članov, ki morajo izpolnjevati merila, ki veljajo za izbor članov komisije, razen prepovedi opravljanja pomembne politične funkcije'. **Pomembna politična funkcija pred tem ni nikjer niti omenjena niti opisana.** (Ivan Novosel, Legalis, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

2. Člani/članice selekcijskega odbora se ne morejo kandidirati za članstvo v komisiji.
3. Tri člane/članice selekcijskega odbora imenuje minister, pristojen za človekove pravice, ali, če takega v državi pogodbenici ni, minister za pravosodje, ob soglasju skupščinskega odbora ali komisije, pristojne za človekove pravice ali mednacionalne odnose.
4. Tri člane/članice selekcijskega odbora izberejo člani in članice Koalicije za REKOM v državi pogodbenici.

Komentar

(...) **da se tukaj navede, kdo predlaga.** Člani in članice koalicije v vsaki državi izberejo, vendar da ne bi bilo problema, kdo predlaga, koliko članov in članic koalicije. (Maja Mičić, Pobuda mladih za človekove pravice, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

5. Prvih šest članov/članic selekcijskega odbora se imenuje oziroma izbere na podlagi 3. in 4. odstavka tega člena v 45 dneh od zadnje ratifikacije mednarodne pogodbe o ustanovitvi komisije.
6. Pristojni minister razglasi izbor šestih članov in članic selekcijskega odbora in v osmih dneh objavi razpis za izbor preostalih treh članov/članic odbora.
7. Šest predhodno izbranih članov/članic odbora si bo prizadevalo, da preostale tri člane/članice odbora izbere s konsenzom, če to ne bo mogoče, pa z večino glasov.
8. Pristojni minister, Koalicija za REKOM in člani/članice selekcijskega odbora, izbrani na podlagi 3. in 4. odstavka tega člena, bodo zagotovili, da najmanj tretjino članstva odbora sestavljajo ženske oziroma moški, in si prizadevali zagotoviti, da tretjino članstva sestavljajo predstavniki/predstavnice združenj žrtev, všteti tudi združenja žrtev, ki niso člani Koalicije za REKOM, registrirana najmanj tri leta pred podpisovanjem pogodbe o ustanovitvi komisije.
9. Pristojni minister razglasi izbor selekcijskega odbora in zagotovi pogoje za njegovo delo.
10. Selekcijskemu odboru predseduje najstarejši/a član/članica in skliče konstitutivno sejo v 45 dneh po objavi razpisa iz šestega odstavka tega člena.

26. člen

Izbor kandidatov/kandidatk za članstvo v komisiji

1. Selekcijski odbor v osmih dneh po konstitutivni seji objavi razpis za izbor članov in članic komisije; razpis traja 30 dni.
2. Selekcijski odbor v osmih dneh po poteku razpisa objavi na internetni strani pristojnega ministrstva iz 3. odstavka 26. člena:
  - a. celotno število prispelih kandidatur;
  - b. seznam imen kandidatov/kandidatk, katerih kandidature so zavrjene, ker niso vsebovale informacij, zahtevanih z razpisom glede izpolnjevanja meril, predvidenih v 23. členu statuta;
  - c. seznam imen kandidatov/kandidatk, katerih kandidature bo obravnaval.
3. Selekcijski odbor lahko sklene, da bo zaslišal vse ali posamezne kandidate/kandidatke. Zaslišanja so odprta za javnost.

4. Seleksijski odbor lahko od državnih organov in javnih ustanov zahteva informacije o kandidatu/kandidatki, ti pa morajo na zahtevo odbora za dostop do informacij odgovoriti po hitrem postopku.

5. Seleksijski odbor si bo prizadeval, da o vsem odloča soglasno, kadar pa konsenz ne bo možen, bo odločal z večino 5 članov/članic.

Komentar

Na kateri odbor za dostop do informacij se misli, ker v okviru selekcijskega panela obstaja odbor, ni jasno. (Maja Mičić, Pobuda mladih za človekove pravice, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

6. Seleksijski odbor ocenjuje izpolnjevanje pogojev kandidatov/kandidatk, katerih candidature obravnava, in zoži izbor na seznam, na katerem je dva do trikrat večje število kandidatov in kandidatk kot je število članov in članic komisije, ki se izberejo v državi pogodbenici.

7. Seleksijski odbor v štiridesetih dneh po poteku razpisa objavi seznam kandidatov/kandidatk in ga še istega dne pošlje predsedniku/predsedstvu države pogodbenice.

27. člen

Izbor članov in članic komisije, ki jih imenujejo predsedniki/predsedstvo držav pogodbenic

1. Predsednik/predsedstvo države pogodbenice dokončno izbere člane in članice komisije, ki se v državi pogodbenici izbirajo izmed kandidatov in kandidatk s seznama, ki mu ga pošlje seleksijski odbor.
2. Predsedniki/predsedstvo držav pogodbenic bodo tridesetega dne od dneva, ko jim seleksijski odbori pošljejo sezname kandidatov, obvestili drug drugega o svojem izboru, preden o tem obvestijo javnost.
3. Predsedniki/predsedstvo držav pogodbenic objavijo imena članov in članic komisije petnajstega dne od dneva, ko vsi prejmejo obvestila iz 2. odstavka tega člena.

28. člen

Konstitutivna seja

1. Najstarejši član/članica komisije skliče konstitutivno sejo v sedežu komisije v 15 dneh od dneva izbora in predseduje komisiji do izvolitve predsedujočega člana/predsedujoče članice.
2. Slovesnemu, uvodnemu delu konstitutivne seje komisije, ki je odprt za javnost, prisostvujejo predsedniki/člani predsedstva držav pogodbenic.
3. V uvodnem delu konstitutivne seje podpišejo člani in članice komisije izvod statuta ter izgovorijo in podpišejo naslednjo izjavo: "Prisegam s svojo častjo, da bom funkcijo člana/članice komisije opravljal v skladu s statutom, predano, nepristransko in neodvisno, v prizadevanju, da opravičim pokazano mi zaupanje in prispevam k uresničevanju ciljev komisije".

Komentar

(...) kar se tiče same komisije, omenja se konstitutivna seja, nikjer dalje pa **ni omenjeno, v kakšni obliki komisija odloča**. Samo to, da je potrebna sklepčnost, ali komisija odloča na sejah? Zelo verjetno je, da bo to določeno s poslovnikom same komisije. Ali je potrebna fizična prisotnost? (Maja Mičić, Pobuda mladih za človekove pravice, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

29. člen

Izvolitev predsedujočega/predsedujoče in sprejemanje poslovnika

1. Člani in članice komisije izvolijo predsedujočega člana/predsedujočo članico in sprejmejo poslovnik o delu komisije v 60 dneh od dneva konstitutivne seje.
2. Člani in članice komisije lahko sklenejo, da se funkcija predsedujočega/predsedujoče omeji na določeno časovno obdobje.

30. člen

Sklepčnost in odločanje

1. Komisije je sklepčna, če pri delu navzočih 14 njenih članov/članic.
2. Komisija si prizadeva, da o vsem odloča soglasno, kadar pa konsenz ni možen, odloča z večino 14 članov/članic.
3. Komisija lahko sklene, da za sprejetje proceduralne odločitve zadostuje enostavna večina vseh članov in članic.

Komentar

Samo predlog k 2. odstavku 30. člena [Sklepčnost in odločanje] – ‘Komisija si prizadeva, da o vsem odloča soglasno, kadar pa konsenz ni možen, odloča z večino najmanj 14 članov in članic. (Vesna Teršelič, Documenta, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Sestava in izbor članov REKOM, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

31. člen

Prenehanje mandata člana/članice komisije

1. Članu/članici komisije preneha mandat s potekom mandata komisije in v primerih:
  - a. predložitve odstopa v pisni obliki,
  - b. smrti,
  - c. pravnomočne sodne odločbe o omejitvi ali odvzemu poslovne sposobnosti,
  - d. pravnomočne obsodbe na brezpogojno zaporno kazen,
  - e. razrešitve.
2. V primerih iz točk a, b, c in d 1. odstavka tega člena ugotovi komisija prenehanje mandata in o tem obvesti predsednika/predsedstvo države pogodbenice, ki bo v 15 dneh izbral/o novega člana/članico komisije s seznama, ki ga je določil selekcijski odbor v postopku predlaganja kandidatov za člane in članice komisije.
3. Član/članica komisije je lahko razrešen/a dolžnosti v primeru neizpolnjevanja obveznosti iz 33. in 35. člena ter v primeru pravnomočne obsodbe za kaznivo dejanje, ki škoduje njegovim/njenim integriteti in kredibilnosti.
4. Komisija odloči o predlogu za razrešitev člana/članice ob njegovem/njenem izvzetju in ga pošlje predsedniku/predsedstvu države pogodbenice, v kateri je bil/a izbran/a član/članica komisije, katerega/katere razrešitev predlaga. Komisija bo pred odločanjem o predlogu za razrešitev omogočila članu/članici, o katerega/katere razrešitvi se odloča, da se seznanijo z dokazili zoper njega/njo in da predstavi dokazila v svoje dobro.
5. Predsednik/predsedstvo države odloči o razrešitvi v 15 dneh od dneva, ko prejme predlog, in izbere novega člana/novo članico komisije s seznama, ki ga je določil selekcijski odbor v postopku predlaganja kandidatov/kandidatk za članstvo v komisiji.

32. člen

Začasen suspenz z dolžnosti člana/članice komisije

Če se glede člana/članice komisije začne preiskava v kazenskem postopku za kaznivo dejanje, ki ogroža njegovo/njeno kredibilnost, ali če komisija izve za drugo okoliščino v zvezi s članom/članico, ki resno ogroža ali utegne ogroziti integriteto in kredibilnost komisije, ali če je opravljanje dolžnosti člana/članice komisije oteženo zaradi njegovega/njenega mentalnega, emocionalnega ali fizičnega stanja, lahko komisija sklene, da začasno suspendira člana/članico, na katerega/katero se nanašajo taki razlogi, dokler se ne prouči njihova utemeljenost oziroma dokler ne prenehajo.

VIII. DEL – PRAVICE IN OBVEZNOSTI ČLANOV/ČLANIC IN OSEBJA KOMISIJE

33. člen

Vestnost, neodvisnost in nepristranskost

1. Člani in članice in vse druge osebe, zaposlene v komisiji, morajo ravnati v skladu z določbami tega statuta in drugih aktov, ki jih sprejema komisija, vestno, nepristransko in neodvisno od interesov katerekoli politične stranke, vlade ali drugega organa oblasti, interesne skupine, posameznika ali katerekoli druge osebe, ki neposredno ali posredno predstavlja interese katere izmed navedenih oseb.
2. Člani in članice komisije in druge osebe, zaposlene v komisiji, ne smejo opravljati nobene druge dejavnosti, ki bi utegnila ogroziti njihovo opravljanje dolžnosti v komisiji ali pripeljati v dvom njihovo neodvisnost in nepristranskost. Član/članica komisije in drugi zaposleni v komisiji morajo komisijo obvestiti o obstoječi ali možni koliziji interesov.
3. Če komisija na kakršenkoli način izve, da ima član/članica komisije ali zaposleni/zaposlena v komisiji osebni interes, ki utegne pripeljati do kolizije interesov pri opravljanju njegovih/njenih dolžnosti, bo odločila, da se oseba, na katero se nanaša okoliščina, izvzame iz nadaljnega dela v zvezi s to zadevo, ali pa bo ukrepala za razrešitev oziroma suspenz take osebe iz komisije.
4. Če komisija ne bo pravočasno obveščena o okoliščini, ki opozarja na kolizijo interesov člana/članice komisije ali druge osebe, zaposlene v komisiji, ta oseba pa sodeluje pri odločanju ali ukrepa glede vprašanja, kjer gre za kolizijo interesov, bo komisija takoj, ko bo izvedela za tako okoliščino, poskrbela, da se ponovi odločanje o tem vprašanju oziroma ponovi postopek brez navzočnosti člana/članice komisije ali zaposlenega/e v komisiji, ki je v koliziji interesov.

34. člen

Posebne pravice in imuniteta članov in članic komisije

1. Za ohranitev neodvisnosti komisije in zagotovitev njenega kontinuiranega dela imajo člani/članice komisije in zaposleni/zaposlene v komisiji med opravljanjem svojih funkcij naslednje posebne pravice in imuniteto:
  - a. imuniteto glede pripora in zaplembe osebne prtljage;
  - b. imuniteto glede vseh vrst pravnih postopkov zaradi izraženega mnenja in ravnanja, v dobri veri, v okviru opravljanja dolžnosti;
  - c. izvzetje iz kakršnekoli omejitve svobode gibanja, vezano za odhod in vrnitev v državo, v kateri opravljajo funkcijo.
2. Imuniteta, predvidena v točki b 1. odstavka tega člena, **[ALT. B: zaradi izraženega mnenja]** velja tudi po prenehanju dolžnosti člana/članice komisije oziroma po koncu dela v komisiji.
3. Komisija ima obveznost odvzeti imuniteto članu/članici, če ugotovi, da bi imuniteta onemogočila potek pravice in ogrozila zaupanje javnosti v njeno delo.

35. člen

Varovanje virov in zaupnih podatkov

Člani in članice komisije ter vsi zaposleni pri komisiji morajo varovati tajnost vseh podatkov, do katerih pridejo med opravljanjem svojih dolžnosti, in jih ne smejo uporabljati v osebne namene, vse dokler komisija ne sklene, da te podatke objavi v obliki uradnega sporočila. Ta obveznost se ne nanaša na splošno znana dejstva.

36. člen

Status članov in članic komisije in zaposlenih v komisiji

1. Člani in članice komisije in drugi zaposleni v komisiji opravljajo dolžnost poln delovni čas ne glede na predhodno prevzete obveznosti ali drug profesionalni angažma.
2. Člani in članice komisije lahko v izjemnih primerih izvzamejo člana/članico komisije ali drugega zaposlenega/zaposleno iz obveznosti, predvidene v prvem odstavku tega člena.
3. Plače, nadomestila in plačilo stroškov članom/članicam komisije in drugim zaposlenim v komisiji se uredijo s finančnim sporazumom med državami pogodbenicami.

IX. DEL – STRUKTURA KOMISIJE

37. člen

Izvršni sekretariat in tematski oddelki komisije

1. Komisija ustanovi centralno pisarno v Sarajevu, ki se imenuje Izvršni sekretariat, katerega naloga je nuditi tehnično, administrativno in operativno podporo članom komisije in koordinirati delo med različnimi pisarnami in tematskimi oddelki, ki jih ustanovi komisija.
2. Komisija imenuje izvršnega sekretarja in vodje tematskih oddelkov.

38. člen

Oddelki komisije v državah pogodbenicah

1. Komisija ustanavlja pisarne v državah pogodbenicah in na predlog izvršnega sekretarja imenuje osebe, ki jih vodijo.
2. Pisarne v državah pogodbenicah imajo pravico, da po posvetu z izvršnim sekretarjem ustanovljajo mobilne raziskovalne time in območne pisarne v drugih krajih na ozemlju države pogodbenice ter imenujejo vodje timov oziroma območnih pisarn.
3. Komisija lahko na predlog izvršnega sekretarja ustanovi mobilni raziskovalni tim s pooblastilom, da zbira podatke v katerikoli izmed držav pogodbenic.
4. Zaposleni in sodelavci v Izvršnem sekretariatu, oddelkih in pisarnah v državah pogodbenicah ter timih se angažirajo ne glede na državljanstvo.

39. člen

Arhiv komisije

1. Izvršni sekretariat ustanovi Oddelek za arhiv in bazo podatkov komisije, ki določi metodologijo arhiviranja in digitalizacije zbrane dokumentacije.

2. Ko Oddelek za arhiv in bazo podatkov določi metodologijo iz prvega odstavka, najpozneje pa šest mesecev po ustanovitvi, postane Arhiv in baza podatkov komisije, čigar naloga je arhivirati in digitalizirati zbrano dokumentacijo.
3. Vsaka pisarna v državi mora ustanoviti oddelek za arhiv in bazo podatkov z nalogo, da arhivira in digitalizira dokumentacijo, zbrano na njenem ozemlju. Ti oddelki najpozneje šest mesecev po ustanovitvi postanejo arhivi in baze podatkov na ravni pisarne.
4. Arhiv in baza podatkov komisije v Sarajevu bosta najpozneje tri mesece pred prenehanjem dela komisije združena z arhivami in bazami podatkov pisarn v državah.
5. Po prenehanju dela komisije se kopije združenega arhivskega gradiva in baze podatkov izročijo državnim arhivom držav pogodbenic in/ali institucijam, ki imajo zmogljivosti za njihovo hrambo.
6. Arhivsko gradivo in baza podatkov komisije sta po prenehanju njenega dela dostopna brez omejitve vsem zainteresiranim institucijam in osebam, razen dokumentacije, za katero velja obveznost varovanja tajnosti podatkov.

X. DEL – FINANCIRANJE KOMISIJE

40. člen

Financiranje komisije

1. Komisija se financira iz prispevkov držav pogodbenic in donacij.
2. Prispevki članic so prispevki iz letnih proračunskih sredstev držav pogodbenic, ki se določijo v redni proračunski proceduri med trajanjem komisije.
3. Donacije se zagotavljajo iz različnih virov, in sicer tako mednarodnih organizacij kot tudi domačih pravnih oseb.

41. člen

Finančno poročanje

1. Izvršni sekretariat v skladu s finančnimi pravilniki komisije pripravlja letna poročila o izvršitvi osnovnega proračuna.
2. Izvršni sekretariat v skladu s finančnimi pravilniki komisije in zahtevami donatorjev pripravlja poročila o uporabi donacij.

3. Neodvisni revizor opravi letno neodvisno revizijo uporabljanja osnovnih proračunskih sredstev in donacij, prejetih od držav pogodbenic ali drugih donatorjev. Po končanem ustreznem postopku daje komisija javnosti na vpogled končne rezultate revizije skupaj s svojimi komentarji.
4. Poročila iz 1. in 2. odstavka tega člena mora pregledati neodvisni revizor.

XI. DEL – SKLEPNO POROČILO KOMISIJE

42. člen

Izdelava in objavljanje sklepnega poročila

1. Ob koncu svojega mandata objavi komisija sklepno poročilo.
2. Komisija izroči sklepno poročilo predsednikom/predsedstvu držav pogodbenic in ga objavi istočasno v vseh uradnih jezikih držav pogodbenic.
3. Komisija mora hkrati z izročitvijo sklepnega poročila poskrbeti za javni dostop do njegovega povzetka.

43. člen

Vsebina sklepnega poročila

1. Sklepno poročilo vsebuje uvod, relevantna dejstva o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic, seznam človeških izgub, seznam pogošenih, seznam krajev interniranja in priporočila.
2. Priporočila se med drugim nanašajo na:
  - a. nadaljnje korake držav podpisnic za izboljšanje zaupanja med državami in skupnostmi na območju nekdanje Jugoslavije;
  - b. ustrezen model materialnih in simboličnih reparacij, način reforme institucij in mehanizmov, ki zagotavljajo integracijo ugotovljenih dejstev v izobraževalne sisteme držav pogodbenic;
  - c. način spremljanja izvajanja priporočil komisije, kar lahko vključuje tudi predlog oblikovanja posebnega mehanizma za uresničevanje tega namena.

44. člen

Ugotovitve o storilcih

1. Komisija ima pooblastilo, da v sklepnem poročilu ugotovi, da zbrana dejstva opozarjajo na to, da je določena oseba storila vojni zločin oziroma hudo kršitev človekovih pravic. Taka ugotovitev nima učinka sodne obsodbe.
2. Komisija ne more v sklepnem poročilu objaviti ugotovitev v zvezi s posameznikom, če ni storila vseh razumnih korakov, da:
  - (a) obvesti to osebo o svoji nameri, da objavi neugodno ugotovitev;
  - (b) sporoči tej osebi vsebino ugotovitve, podatke, na podlagi katerih je prišla do ugotovitve, in razloge, na katerih temelji ugotovitev;
  - (c) omogoči tej osebi, da v razumnem roku odgovori na to ugotovitev.
3. Glede primerov, ki so bili v navzaočnosti obtoženega procesuirani pred mednarodnim ali domačim sodiščem, se lahko komisija v sklepnem poročilu sklicuje na ustrezno sodbo.

45. člen

Obveznost parlamenta in vlade, da obravnavata sklepno poročilo

1. Po objavi sklepnega poročila pošlje predsednik/predsedstvo vsake države pogodbenice poročilo predsedniku parlamenta. Predsednik parlamenta v enem mesecu po tem, ko prejme poročilo, skliče posebno sejo parlamenta, na kateri se obravnavajo ugotovitve in priporočila iz poročila. Na seji sodeluje eden ali več članov komisije.
2. Vlada v vsaki državi pogodbenici v 6 mesecih po objavi sklepnega poročila komisije sprejme in objavi v uradnem glasilu države pogodbenice stališče o izvajanju priporočil.
3. Predsednik parlamenta v vsaki državi pogodbenici skliče v razumnem roku po odgovoru vlade iz 2. odstavka tega člena posebno sejo parlamenta, na kateri se obravnava odgovor vlade in možno angažiranje parlamenta pri izvajanju priporočil komisije.

XII. DEL – RAZNO

46. člen

Kazniva dejanja in sankcije

1. Za vsako osebo, ki :

- (a) zavestno da lažen podatek komisiji oziroma osebi, ki deluje v njenem imenu;
- (b) z grožnjo, silo, dejanjem ali obljubo koristi napelje drugo osebo, da da lažen podatek ali da ne da podatka komisiji;
- (c) uniči kakšen dokument ali predmet z namenom, da komisiji prepreči raziskovanje;
- (d) objavi ali kako drugače razkrije podatek, ki ga je komisija prejela pod pohojem pogojem zaupnosti (35. člen osnutka statuta), se bo štelo, da je storila kaznivo dejanje, za katero je predvidena zaporna kazen v trajanju do 1 leta ali denarna kazen, ekvivalentna znesku do 5.000 evrov.

2. Sankcije iz 1. odstavka veljajo tudi za uradno osebo, ki brez upravičenega razloga noče ravnati po zahtevi komisije oziroma osebe, ki deluje v njenem imenu.

3. Če se oseba ne odzove na povabilo ali noče dati izjave komisiji, se uporabljajo določbe 6. odstavka 15. člena tega statuta.

47. člen

Vloga komisije pri kazenskem procesuiranju

Komisija je pooblaščen, da:

(a) v primeru, kadar oseba, za katero ima komisija resne indice, da je storila vojni zločin ali hudo kršitev človekovih pravic, sporoči komisiji podatke, pomembne za odkrivanje lokacije s posmrtnimi ostanki pogrešanih ali za odkrivanje drugih storilcev, predlaga, naj pristojno sodišče – v primeru procesuiranja – šteje to kot olajševalno okoliščino, pomembno pri odmeri višine kazni;

(b) za obsojenega storilca kaznivega dejanja predlaga delno pomilostitev, če to ni v nasprotju z zakonskimi določili države, če sporoči komisiji podatke, pomembne

za odkrivanje lokacije s posmrtnimi ostanki pogrešanih ali za odkrivanje drugih storilcev;

(c) predlaga izredno omilitev kazni obsojene osebe, če to ni v nasprotju z zakonskimi določili zadevne države, če ta sporoči komisiji podatke, pomembne za odkrivanje lokacije s posmrtnimi ostanki pogrešanih ali za odkrivanje drugih storilcev.

XIII. DEL – KONČNE DOLOČBE

48. člen

Konec dela komisije

1. Po objavi sklepnega poročila komisija preneha z delom najpozneje v treh mesecih.
2. V tem časovnem obdobju se izvajajo ukrepi za sistemiziranje, razporejanje in hrambo arhiva, razporejanje premoženja, izpolnjevanje obveznosti do tretjih oseb, distribucijo in predstavitev sklepnega poročila in izdelavo finančnih poročil.

Osnutek statuta regionalne komisije za
ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in hudih
kršitvah človekovih pravic
na ozemlju nekdanje SFRJ

Vsebina

Preambula

I. DEL – POMEN POJMOV V TEM OSNUTKU STATUTA

II. DEL – SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen - Definicija
2. člen - Oznake
3. člen - Sedež in Izvršni sekretariat
4. člen - Pravni status
5. člen - Obdobje delovanja
6. člen - Zastopanje in predstavljanje
7. člen - Uporaba jezikov
8. člen - Pravica do sodelovanja pri delu komisije
9. člen - Načela delovanja komisije

III. DEL - OBVEZNOST SODELOVANJA S KOMISIJO

10. člen - Obveznost sodelovanja držav s komisijo

IV. DEL – CILJI IN NALOGE KOMISIJE

11. člen - Cilji komisije
12. člen - Naloge komisije

V. DEL – PRISTOJNOST KOMISIJE

13. člen - Časovna in teritorialna pristojnost komisije
14. člen - Dejanja v pristojnosti komisije

VI. DEL – POOBLASTILA KOMISIJE

15. člen - Jemanje izjav
16. člen - Zbiranje dokumentacije in drugih virov
17. člen - Terenska raziskovanja in obiski
18. člen - Javno poslušanje žrtev in drugih oseb
19. člen - Tematska zasedanja
20. člen - Pravilniki komisije

VII. DEL – IZBOR ČLANOV IN ČLANIC KOMISIJE

21. člen - Sestava komisije
22. člen - Merila za izbor članov in članic komisije
23. člen - Istovetnost postopka za izbor članov in članic komisije
24. člen - Kandidiranje članov in članic komisije
25. člen - Sestava in izbor selekcijskih odborov
26. člen - Izbor kandidatov/kandidatk za članstvo v komisiji
27. člen - Izbor članov in članic komisije, ki jih imenuje predsednik/predsedstvo
28. člen - Konstitutivna seja
29. člen - Izbor predsedujočega/predsdujoče
30. člen - Sklepčnost in odločanje
31. člen - Prenehanje mandata člana/članice komisije

32. člen – Začasen suspenz z dolžnosti člana/članice komisije

VIII. DEL – PRAVICE IN OBVEZNOSTI ČLANOV/ČLANIC IN OSEBJA KOMISIJE

33. člen - Vestnost, neodvisnost in nepristranskost

34. člen - Posebne pravice in imuniteta članov in članic komisije

35. člen - Varovanje virov in zaupnih podatkov

36. člen - Status članov in članic komisije in zaposlenih v komisiji

IX. DEL – STRUKTURA KOMISIJE

37. člen - Izvršni sekretariat in tematski oddelki komisije

38. člen - Oddelki komisije v državah pogodbenicah

39. člen - Arhiv komisije

X. DEL – FINANCIRANJE KOMISIJE

40. člen - Financiranje komisije

41. člen - Finančno poročanje

XI. DEL – SKLEPNO POROČILO KOMISIJE

42. člen - Izdelava in objavljanje sklepnega poročila

43. člen - Vsebina sklepnega poročila

44. člen - Ugotovitve o storilcih

45. člen - Obveznosti parlamenta in vlade, da obravnavata sklepno poročilo

XII. DEL – RAZNO

46. člen - Kazniva dejanja in sankcije

47. člen - Vloga komisije pri kazenskem procesuiranju

XIII. DEL – KONČNE DOLOČBE

48. člen - Konec dela komisije

Preambula

Države pogodbenice, ki

se zavedajo, da so zapleteni in pogosto travmatični dogodki iz preteklosti narodov na območju nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ), zlasti pa dogodki iz zadnjega desetletja dvajsetega stoletja in s samega začetka enaindvajsetega, predmet pogostih manipulacij;

se zavedajo, da so bili medsebojno nasprotujoči si zgodovinski zapisi o Drugi svetovni vojni v tej regiji izkoriščeni kot opravičilo za nov ciklus nasilja in da je nujno preprečiti, da bi se tudi dogodki iz devetdesetih let izkoristili v takšne namene;

opominjajo, da je bilo za vojne na območju nekdanje SFRJ v obdobju od leta 1991 do leta 2001 značilno razprostranjeno dogajanje surovih zločinov in hudih kršitev temeljnih človekovih pravic;

ugotavljajo, da sojenja pred Mednarodnim kazenskim sodiščem za bivšo Jugoslavijo in domačimi sodišči, čeprav pomembno prispevajo h kaznovanju storilcev zločinov, ne zadovoljujejo v polni meri potrebe žrtev po pravici in sama po sebi ne morejo ustvariti zadostnih pogojev za trajen mir v regiji;

spoznavajo, da je regionalna pobuda, ki poudarja odkrit dialog, raziskovanje in analizo dejstev, najboljša pot do vseobsegajočega zgodovinskega zapisa o zločinih, storjenih v navedenem obdobju, kot tudi o vlogi nacionalnih elit, institucij in posameznikov v travmatičnih dogajanjih;

izražajo sočutje z nedolžnimi žrtvami vseh narodov na ozemlju nekdanje SFRJ, nasprotujejo pa zlorabi žrtev v politične namene in tekmovanju v viktimizaciji;

so pripravljene, da v največji možni meri pripomorejo, da se ugotovi usoda velikega števila posameznikov, ki se še vedno vodijo kot pogrešani;

so pripravljene, da skupaj prispevajo k sprejemanju dejstev o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic do vseh žrtev in k obnovi zaupanja med posamezniki, narodi in državami v regiji;

želijo krepiti demokracijo, vladavino prava in kulturo spoštovanja človekovih pravic,

razglašajo

ustanovitev Regionalne komisije za ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic na območju nekdanje SFRJ v obdobju od leta 1991 do leta 2001.

I. DEL – POMEN POJMOV V TEM STATUTU

Pomen izrazov v statutu

- „**Član/članica komisije**“ je oseba, ki jo po postopku, določenem v VII. delu statuta, izbere predsednik države, nastale na območju nekdanje SFR Jugoslavije.
- „**Komisija**“ je Regionalna komisija za ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic na območju nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (skrajšano ime: REKOM).
- „**Oseba, ki opravlja politično funkcijo**“ je nosilec javno izvoljene ali politično imenovane funkcije in ne vključuje nosilcev pravosodnih funkcij.
- „**Minister, pristojen za človekove in manjšinske pravice**“ je minister ali ministrica za človekove in manjšinske pravice v državah, v katerih obstaja taka funkcija, sicer pa minister/ministrica za pravosodje oziroma minister/ministrica za skupnosti in povratek.
- „**Vojna ali druga oblika oboroženega spopada**“ pomeni uporabo oborožene sile med državami ali podaljšano oboroženo nasilje med oblastjo in organiziranimi oboroženimi skupinami oziroma med organiziranimi oboroženimi skupinami znotraj ene države.
- „**Vojni zločin**“ ima pomen izraza „vojni zločin“ v mednarodnem kazenskem pravu (poboji, zaslužnjevanje, protipravno zapiranje, mučenje, deportacija in prisilno premeščanje prebivalstva ter druga dejanja, navedena v 14. členu osnutka statuta), genocid in zločine proti človečnosti.
- „**Skupščinsko telo, pristojno za človekove in manjšinske pravice**“ – s tem izrazom so odvisno od imena v različnih državah na območju nekdanje Jugoslavije mišljeni skupščinski odbori ali komisije, pristojni za človekove pravice ali mednacionalne odnose.
- „**Socijalistična federativna republika Jugoslavija (SFRJ)**“ je država, ki jo je sestavljalo šest socialističkih republika, in sicer Bosna in Hercegovina, Črna gora, Hrvaška, Makedonija, Slovenija in Srbija ter dve autonomni pokrajini – Kosovo in Vojvodina; uradno je obstajala od 29. 11. 1943 do 27. 4. 1992 in v tem času nekajkrat spremenila ime, *de facto* pa se je razpadla leta 1991 v oboroženih spopadih v Sloveniji in na Hrvaškem, ki so izbruhnili po tem, ko sta ti dve republiki 25. junija 1991 razglasili neodvisnost.
- „**Hude kršitve človekovih pravic**“ so: poboji, zaslužnjevanje, protipravno zapiranje, mučenje, prisilna izginotja, deportacije in prisilno premeščanje prebivalstva ter druge kršitve, za katere komisija oceni, da so po svojih lastnostih in posledicah „hude“;

- „**Storilec**“ je oseba, ki je storila vojni zločina, zločin proti človečnosti, genocid ali dejanje, ki pomeni drugo hudo kršitev človekovih pravic; pojem vključuje storilce, sostorilce in soudeležence.

- „**Žrtve**“ so osebe, ki so individualno ali kolektivno pretrpele škodo, tudi telesno ali duševno poškodbo, emocionalno trpljenje, ekonomsko izgubo ali občutno omejitev svojih temeljnih pravic zaradi ravnanj ali opustitev, ki pomenijo hudo kršitev z mednarodnim pravom priznanih človekovih pravic, ali hudo kršitev mednarodnega humanitarnega prava. Kadar je to primerno in v skladu z domačim pravom, vključuje izraz žrtev tudi najožje družinske člane ali osebe, ki jih je direktna žrtev vzdrževala. (*Temeljna načela in smernice o pravici do pravnega sredstva in reparacije za žrtve hudih kršitev mednarodnih človekovih pravic in resnih kršitev mednarodnega humanitarnega prava*, sprejeti z Resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov (ZN) št. 60/147 z dne 16. decembra 2005, parag. 8).¹

II. DEL – SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Definicija

1. **Regionalna komisija za ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic na območju nekdanje Socialističke federativne republike Jugoslavije (SFRJ) je mednarodna organizacija, ustanovljena s tem pravnim aktom.**

2. **Okrajšava naziva je REKOM.**

2. člen

Oznake

Komisija odloča o svoji vizualni identiteti, ki vključuje znak, logo in pečat.

---

¹ Ta definicija se v precejšnji meri opira na definicijo žrtve iz *Deklaracije o temeljnih načelih pravice za žrtve zločinov in zlorabe oblasti*, ki jo je Generalna skupščina ZN 29. novembra 1985 sprejela z Resolucijo 40/34. Razlika je samo v tem, da je v *Temeljnih načelih* iz leta 2005 uporabljen izraz „postopki ali opustitve, ki pomenijo hudo kršitev z mednarodnim pravom priznanih človekovih pravic ali hudo kršitev mednarodnega humanitarnog prava“, medtem ko *Deklaracija* iz leta 1985 govori o „postopkih ali opustitvah, ki so v nasprotju s kazenskimi zakoni, ki veljajo v državah članicah“.

3. člen

Sedež in Izvršni sekretariat

1. Sedež komisije je v Sarajevu.
2. Članom in članicam komisije zagotavlja podporo pri delu Izvršni sekretariat v njenem sedežu.

4. člen

Pravni status

1. Komisija ima pravno subjektiviteto.
2. Komisija sprejema poslovnik in pravilnike, s katerimi ureja organizacijo in izvajanje svojih nalog v skladu s tem statutom.
3. Komisija bo s pristojnimi oblastmi Bosne in Hercegovine sklenila sporazum o aranžmajih države gostiteljice.

5. člen

Obdobje delovanja

1. Komisija deluje tri leta.
2. Obdobje delovanja komisije ne obsega obdobja priprav, ki se začne po konstitutivni seji in traja največ šest mesecev.
3. Komisija lahko podaljša obdobje delovanja največ za šest mesecev.

6. člen

Zastopanje in predstavljanje

1. Komisijo zastopa in predstavlja predsedujoči/a komisije .
2. Komisija lahko odloči, da jo predstavlja drug član ali članica.

7. člen

Uporaba jezikov

1. Pri delu komisije se enakopravno uporabljajo albanski, bosanski, črnogorski, hrvaški, makedonski, slovenski in srbski jezik ter cirilica in latinica.
2. Komisija s poslovnikom podrobneje ureja uporabo jezikov in pisav, pri čemer upošteva načelo učinkovitosti in ekonomičnosti.
3. V komunikaciji s komisijo ima vsakdo pravico uporabljati svoj jezik in pisavo.
4. Na javnih poslušanjih govorijo udeleženci v svojem jeziku.
5. V pisarnah v državah pogodbenicah se glede jezika izvajajo predpisi države, v kateri je pisarna.

8. člen

Pravica do sodelovanja pri delu komisije

Vsakdo ima v skladu s statutom pravico sodelovati pri delu komisije, če je ta mnenja, da bi tako sodelovanje prispevalo k uresničevanju njenih ciljev.

9. člen

Načela delovanja komisije

Člani/članice in osebje komisije morajo pri svojem delu upoštevati naslednje vrednote in načela:

- (a) spoštovanje človekovega dostojanstva;
- (b) neodvisnost in nepristranskost;
- (c) predanost resnici;
- (d) enakost in spoštovanje človekovih pravic in svoboščin;
- (e) odgovornost, dostopnost in odkritost;
- (f) skrbno proučevanje dejstev in pravičnost postopka;
- (g) integriteta, odločnost in ravnanje po najvišjih standardih poklicne etike;
- (h) posebno varstvo žrtev spolnega nasilja in oseb, ki so bile v obdobju, na katerega se nanaša mandat komisije, mladoletne;
- (i) zaupnost.

III. DEL – OBVEZNOST SODELOVANJA S KOMISIJO

10. člen

Obveznost sodelovanja držav s komisijo

1. Vsi organi oblasti v državah pogodbenicah morajo sodelovati s komisijo in ji omogočiti učinkovito opravljanje nalog v skladu s statutom.
2. Pristojni organi oblasti v državi pogodbenici bodo na zahtevo komisije pravočasno zagotovili dostop do podatkov ter možnost jemanja izjav in terensko raziskovanje, [ALT. A : v skladu z zakonskimi določbami te države.]
[ALT. B: razen če bi s tem prišlo do kršitve zakonskih predpisov države pogodbenice o tajnosti podatkov ali če bi bilo ogroženo izvajanje kazenskega postopka. Podatki ali dokumenti, katerih namen je prikriti storjeno kaznivo dejanje ali pomenijo hude kršitve temeljnih človekovih pravic, se ne štejejo za državno, vojaško ali uradno tajnost.]

(...) *mislim, da bi bilo zelo slabo, če bi ostala alternativa [B], ker bi lahko državni organi vedno intervenirali in rekli – ne moremo vam omogočiti dostopa do teh podatkov, ker boste ogrozili izvajanje kazenskega postopka.* (Nataša Kandić, Fond za humanitarno pravo, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

3. Če je država mnenja, da bi odkrivanje določenega podatka ali dokumenta, ki ga je zahtevala komisija, ogrozilo njene nacionalne interese ali varnost, bodo storjeni vsi razumni ukrepi za premostitev sporne situacije s skupnim angažiranjem komisije in države. S temi ukrepi je mišljeno:
  - (a) izjava komisije o relevantnosti podatka ali dokumenta, ki ga zahteva;
  - (b) pojasnilo ali sprememba zahteve;
  - (c) obravnavanje možnosti, da se pride do podatka ali dokumenta iz drugega vira ali v drugi obliki;
  - (d) dogovor o pogojih odkrivanja podatka, med drugim tudi delno odkrivanje vsebine dokumenta, omejevanje objavljanja podatka in drugi ukrepi za varstvo zaupnosti podatkov.

Mislim, da bi bilo dobro, če komisija ne bi sodelovala neposredno s posameznimi organi, sodišči in drugimi telesi, ki imajo informacije, temveč da država že z mednarodno pogodbo določi telo, kot recimo pisarno za sodelovanje s komisijo ali nekaj podobnega, ki bo operativno lahko to hitreje zagotovilo. (Žarko Marković, Beograjski center za človekove pravice, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) če je potrebno, tudi z grožnjo s sankcijami določiti **obveznost državnih teles, da sodelujejo z REKOM**. (Gabrijela Banić, odvetnica, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) **za državne institucije, za državna telesa (...) celo predpisati sankcije** [če ne sodelujejo z REKOM]. (Nikola Bešenski, sodnik Županijskega sodišča, Vukovar, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

Institucije se morajo pismeno odzvati in dajati podatke, ne boste menda pripeljali vodjo kakšnega telesa in ga zasliševali. (Jasminka Biloš, odvetnica, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

IV. DEL – CILJI IN NALOGE KOMISIJE

11. člen

Cilji komisije

Komisija ima naslednje cilje:

- a) **ugotoviti dejstva o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic na območju nekdanje SFRJ v obdobju od 1. januarja 1991 do 31. decembra 2001, političnih in družbenih okoliščinah, ki so vplivale na to, da je prišlo do teh dejanj, in o posledicah teh zločinov in kršitev pravic;**

12. člen

Naloga komisije

Komisija ima naslednje naloge:

- a. **zbrati podatke o primerih hudih kršitev človekovih pravic in vojnih zločinov, podrobno opisati ta dejanja, prikazati obrazce kršitve pravic in njihove posledice;**
- b. **zbrati podatke o usodi pogrešanih in sodelovati s pristojnimi telesi, ki se v državah pogodbenicah ukvarjajo z iskanjem pogrešanih;**

- c. izdelati popis človeških izgub:
- i. civilov, ki so izgubili življenje ali so pogrešani v povezavi z vojno ali drugo obliko oboroženega spopada;
  - ii. borcev, ki so izgubili življenje ali so pogrešani v povezavi z vojno ali drugo obliko oboroženega spopada;
- d. zbrati podatke o krajih interniranja v povezavi z vojno ali drugo obliko oboroženega spopada in narediti njihov vseobsegajoč popis;
- e. **[ALT. A:** raziskati politične in družbene okoliščine, ki so neposredno pripeljale do vojn ali drugih oblik oboroženega spopada ter do vojnih zločinov in hudih kršitev človekovih pravic];
- [ALT. B:** raziskati politične in družbene okoliščine od leta 1980 dalje, ki so neposredno pripeljale do vojn ali drugih oblik oboroženega spopada ter do vojnih zločinov in hudih kršitev človekovih pravic];
- f. organizirati javna poslušanja o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic;
- g. priporočiti ukrepe, ki se nanašajo na preprečevanje ponavljanja kršitev človekovih pravic in na reparacije žrtvam;
- h. izdelati, objaviti in predstaviti sklepno poročilo.

V. DEL - PRISTOJNOST KOMISIJE

13. člen

Časovna in teritorialna pristojnost komisije

Komisija ugotavlja dejstva o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic v obdobju od 1. januarja 1991 do 31. decembra 2001 v državah na območju nekdanje SFRJ in raziskuje

- [ALT A: politične in družbene okoliščine, ki so neposredno pripeljale do izbruha vojn ali drugih oblik oboroženega spopada ter do vojnih zločinov in hudih kršitev človekovih pravic.]
- [ALT B: politične in družbene okoliščine od leta 1980 dalje, ki so neposredno pripeljale do izbruha vojn ali drugih oblik oboroženega spopada ter do vojnih zločinov in hudih kršitev človekovih pravic].

14. člen

Dejanja v pristojnosti komisije

Vojni zločini in hude kršitve pravic, s katerimi se ukvarja komisija, vključujejo, vendar se ne omejujejo na:

- a. poboje;
- b. zaslužnjevanje;
- c. protipravno zapiranje;
- d. mučenje;
- e. prisilna izginotja;
- f. deportacijo in prisilno preseljevanje prebivalstva;
- g. posilstva in druge hude oblike spolnega nasilja;
- h. odvzem in uničevanje premoženja velikega obsega;
- i. jemanje talcev;
- j. uničevanje verskih in kulturno-zgodovinskih objektov;
- k. uporabljanje civilov in vojnih ujetnikov kot "živih ščitov".

VI. DEL - POOBLASTILA KOMISIJE

(...) eno najpomembnejših pooblastil REKOM, ko gre za odnos do pravosodja, je, najkonkretnije povedano, priprava vseh domnev in situacij, kadar je mogoče doseči **sporazum o priznanju krivde**. To pomeni, da se, seveda v zelo določenih situacijah, soočita žrtev in storilec kaznivega dejanja, kar bi omogočilo sporazum o priznanju krivde. Takšen sporazum o priznanju krivde, formuliran na ravni REKOM, ne bi bil končen sporazum, vendar bi bil to zelo resen, utemeljen predlog pristojnemu tožilcu, da sprejme tak predlog in sklene sporazum. (Ibro Bulić, Tožilstvo BiH, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) pooblastiti je treba REKOM, da lahko sooči žrtev in storilca in da se tak, pogojno rečeno, preiskovalni postopek opravi pred REKOM in o tem sestavi ustrezen dokument. (Ibro Bulić, Tožilstvo BiH, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

15. člen

Jemanje izjav

1. Komisija jemlje izjave o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic iz svoje pristojnosti od žrtev, prič, storilcev in drugih oseb, za katere meni, da utegnejo imeti informacije o relevantnih dejstvih.
2. Vsaka oseba, ki ji komisija pošlje povabilo, ji mora dati izjavo. Žrtve niso obvezne dajati izjav komisiji o svojem trpljenju ali o trpljenju družinskih članov.

Če oseba Po izkušnjah, ki jih imam kot tožilec, nimam nikakršne koristi od priče, ki mi jo pripelje policija, priče, ki sem jo zaman poklical in noče priti, potem pa jo pripelje policist in priča na vsako moje vprašanje pravi – ne spominjam se, ne vem zagotovo... nikakršne koristi nimam od take priče. Tukaj moramo zastopati idejo, **da dobimo priče, ki bodo prostovoljno pričevale, dajale svoje izjave, in take izjave bodo kakovostne in relevantne tako za REKOM kot za kazenski pregon.** (Ibro Bulić, Tožilstvo BiH, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) bojim se, da v primeru, **če ne določimo obveznosti, komisije ne bodo resno jemali (...)** Tri leta, kolikor naj bi obstajala komisija, kot je predvideno v statutu, ali pa tri in pol ali štiri, če bo podaljšala svoj mandat za šest mesecev, ne bo zadostovalo, da bi komisija postala dovolj znana in bila dovolj sprejeta med ljudmi, med navadnimi ljudmi, torej med možnimi pričami. (Ivan Jovanović, Misija OVSE v Srbiji, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) 'vsaka oseba, ki ji komisija pošlje poziv', tukaj bi postavil vejico (,) **razen žrtev in spet vejica (,) 'mora dati izjavo komisiji'**. Tu naj bi bila pika (.) in tu naj bi bil ta odstavek končan. 'Žrtve niso obvezne' – mislim, da je to z vidika besedila zakona, jezika zakona, odveč, ker naj bi noben **odstavek ne imel pike**, temveč je to en stavek, odstavek je en stavek v zakonu. (Velija Murić, Črnogorski komite pravnikov za človekove pravice, Črna gora, Sedmi

regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

*(...) pustila bi prostovoljnost, kajti **prostovoljnost je nekaj, kar tudi dobro zveni in ima učinek.** To drugo nima učinka. Mislim, da je jasno, da žrtve niso obvezne dajati izjav, vi pa lahko pokličete kogarkoli in tisti, kdor hoče – tisti bo prišel in vam resnično pomagal, da se kaj odkrije, tisti pa, ki noče – tisti bo prišel in vam rekel, da ne ve ali da se ne spominja.* (Jasminka Biloš, odvetnica, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

*(...) **menim, da mora prostovoljnost ostati tudi za pričo.*** (Nikola Bešenski, sodnik Županijskega sodišča, Vukovar, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

*(...) **za posameznike naj velja izključno prostovoljnost, črtati torej vse prisile v smislu določb zakona o kazenskem postopku, kaznovanja in podobno, da bi ljudje dejansko imeli voljo in željo, da pridejo in povedo resnico, da dajo del sebe.*** (Gabriela Banić, odvetnica, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

3. **zavrne zahtevo komisije in se sklicuje na zakonsko dolžnost varovanja tajnosti podatkov, se uporabijo določbe 2. in 3. odstavka 10. člena tega statuta.**
4. **Določbe zakona o kazenskem postopku države pogodbenice se uporabljajo glede pravice, da oseba ne odgovori na posamezna vprašanja in da je odvezana dolžnosti pričevanja, ter na druga vprašanja v zvezi z zasliševanjem prič, ki niso urejena s statutom ali pravilniki komisije.**
5. **Na zahtevo osebe, ki daje izjavo, lahko komisija omogoči dajanje izjave ob varovanju identitete.**
6. **Komisija poziva priče po pravilih o pozivanju prič, predpisanih z zakoni o kazenskem postopku držav pogodbenic. Na zahtevo komisije pristojno sodišče po hitrem postopku odloča o ukrepih za zagotovitev prisotnosti prič, vštrevši tudi procesne kazni zaradi neodzivanja na poziv komisije, v skladu z zakonom o kazenskem postopku države, v kateri je oseba poklicana, naj da izjavo. Komisija lahko z državami pogodbenicami sklene posebne sporazume o sodelovanju s pristojnimi državnimi organi v postopku pozivanja in zagotavljanja prisotnosti prič.**

*(...) **od kod ta ideja, da nekdo nalaga sodišču, kaj bo počelo? Je to v nasprotju s funkcijo sodišča, vlogo, ki jo ima sodišče po ustavi? Tega ne smemo dovoliti, ker že s tem prihajamo do neke nenaklonjenosti, da razpravljamo o nekem **paralelnem kazenskem postopku.***** (Siniša Štimac, odvetnik, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

7. **Komisija zbira izjave:**

- a. v kraju stalnega ali začasnega prebivališča posameznika, ki daje izjavo;
- b. v svojih pisarnah;
- c. v veleposlaništvih in konzulatih držav pogodbenic, če gre za jemanje izjav v drugih državah;
- d. na ozemlju drugih držav, če to ni v nasprotju z zakonskimi določili teh držav, v primerih, kadar žrtve, priče in druge osebe ne morejo dati izjav v konzulatih in veleposlaništvih držav pogodbenic.

(...) sprašujem – ali bo REKOM upoštevala izjave, relevantne izjave prič, kjer je postopek že končan? (Safet Muratagić, ZO Ključ bodočnosti, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

Logično je samo, če rečemo, da moramo jemati izjave prič, na katerih temeljijo sodbe. (Nataša Kandić, Fond za humanitarno pravo, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

16. člen

Zbiranje dokumentacije in drugih virov

1. Komisija zbira relevantne pismene, elektronske in materialne vire, kot so:
  - a. dokumentacija mednarodnih in domačih institucij in organizacij, zbrana z namenom dokumentiranja vojnih zločinov, odkrivanja storilcev, razsvetljevanja usode pogrešanih ali za katerekoli druge namene;
  - b. tuji in domači pismeni in elektronski viri (tudi dokumentacija vlade, skupščine, predsedstva, lokalnih in teritorialnih samouprav, javnih in privatnih podjetij, vojske, policije, obveščevalnih in varnostnih služb, vendar ne samo to);
  - c. sodne obsodbe, prepisi, sodni spisi Mednarodnega kazenskega tribunala za bivšo Jugoslavijo, nacionalnih sodišč v državah pogodbenicah in drugih sodišč, ki so na podlagi univerzalne pristojnosti vodili postopke za vojne zločine, storjene na ozemlju nekdanje Jugoslavije,
  - d. drugo arhivsko gradivo;
  - e. pismeni in elektronski medijski viri;
  - f. foto, video in avdio zapisi;
  - g. drugi viri v zvezi s predmetom raziskave;

h. pismena mnenja ekspertov in predstavnikov institucij in organizacij, pripravljena na zahtevo komisije ali na pobudo samih avtorjev.

2. Če oseba ali državni organ zavrne izročitev dokumentacije komisiji in se pri tem sklicuje na zakonsko dolžnost varovanja tajnosti podatkov, se uporabljajo določbe 2. in 3. odstavka 10. člena tega statuta.

17. člen

Terenska raziskovanja in obiski

1. Komisija ugotavlja relevantna dejstva s terenskim raziskovanjem, z ogledom lokacij zločinov, krajev interniranja, množičnih grobišč in vseh drugih lokacij, pomembnih za ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in drugih hudih kršitvah človekovih pravic, in sicer v sodelovanju s pristojnimi oblastmi države pogodbenice, na katere ozemlju poteka raziskovanje.

(...) bo sodelovala z državnimi organi (...) To absolutno ni dobra formulacija, REKOM mora biti samostojna pri svojih preiskavah oziroma pri terenskem raziskovanju. (Nataša Kandić, Fond za humanitarno pravo, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

2. Komisija lahko obiskuje lokacije zločinov in množičnih grobišč zaradi izražanja pietete do žrtev.

18. člen

Javno poslušanje žrtev in drugih oseb

1. Komisija organizira javno poslušanje, ko žrtve govorijo o svojem trpljenju in trpljenju svojih bližnjih.

2. Javno poslušanje velja tudi za storilce dejanj, ki imajo značaj vojnega zločina ali hude kršitve človekovih pravic, priče in osebe, ki so pomagale žrtvam.

3. Dajanje izjave na javnem poslušanju je prostovoljno.

4. Ob javnem poslušanju lahko komisija izvaja ukrepe za zavarovanje identitete in posebne ukrepe za zavarovanje psihične in fizične integritete.

5. Elektronski mediji v državni lasti oziroma javni servisi na območju nekdanje SFRJ morajo prenašati javno poslušanje. Komercialni elektronski mediji imajo pod enakimi pogoji in po pravilih, ki veljajo za medije v državni lasti oziroma javne servise, pravico prenosa javnega poslušanja.
6. Javno poslušanje se lahko organizira na različnih lokacijah.

(...) ne bi mogli govoriti o **pozivanju storilca in njegovem izpraševanju, zasliševanju, ne da bi bila omogočena tudi pravica navzočnosti njegovega branilca pri takem izpraševanju.** (Ibro Bulić, Tožilstvo BiH, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

19. člen

Tematske seje

1. Komisija lahko posveti svojo sejo obravnavanju delovanja državnih institucij, političnih organizacij, kulturnih in znanstvenih ustanov, cerkev in verskih skupnosti ter medijev pred in med vojno oziroma drugo obliko oboroženega spopada, in sicer v zvezi z vojnimi zločini in hudimi kršitvami človekovih pravic.
2. Elektronski mediji v državni lasti oziroma javni servisi na območju nekdanje SFR Jugoslavije morajo prenašati tematske seje komisije. Komercialni elektronski mediji imajo pravico prenašati tematske seje pod enakimi pogoji in po pravilih, ki veljajo za medije v državni lasti oziroma javne servise.
3. Komisija ima lahko tematske seje na različnih lokacijah.

(...) **tudi za tematske seje, tudi za to mislim, da je prostovoljnost pomembna, kajti če kdo pride, vendar ne prostovoljno, bo morda delno priznal, da so bile storjene napake – vendar nič ne dobite, kajti če ustvarite pri njem obrambno stališče, bo šel do konca – češ, pri nas je vse dobro, mi smo vse dobro storili.** (Nikola Bešenski, sodnik Županijskega sodišča, Vukovar, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

20. člen

Pravilniki komisije

Komisija sprejema posebne pravilnike, ki urejajo enotno metodologijo za:

- jemanje izjav,
- zbiranje dokumentacije,
- urejanje postopka javnega poslušanja,
- urejanje tematskih sej,
- druga vprašanja, pomembna za delo komisije.

VII. DEL – IZBOR ČLANOV IN ČLANIC KOMISIJE

21. člen

Sestava komisije

Komisijo sestavlja dvajset članov in članic, pri čemer se:

- a. v Bosni in Hercegovini izbere pet članov/članic;
- b. v Hrvaški, Kosovu in Srbiji se izberejo po trije člani/članice;
- c. v Črni gori, Makedoniji in Sloveniji se izbereta po dva člana/članici.

Komisije za resnico, ki so bile bolj ali manj uspešne, so imele največ 17 članov, z izjemo dveh specifičnih komisij nemškega parlamenta:²

- Gvatemala in El Salvador (po 3 člani);
- Vzhodni Timor, Panama in Siera Leone (7);
- Čile (8);
- Gana in Paragvaj (9);
- Peru (12);
- Argentina (13);
- Južnoafriška republika in Maroko (17);³
- Nemčija 1992-1994 (27) in 1995-1998 (36).

22. člen

Merila za izbor članov in članic komisije

1. Član/članica komisije je:

- a. državljan/državljanica države pogodbenice;

---

² Obe nemški komisiji je ustanovil parlament Zvezne Republike Nemčije in več kot dve tretjini njunih članov in članic so bili poslanci. US Institute for Peace, *The Truth Commissions Digital Collection*, <http://www.usip.org/library/truth.html>.

³ Priscilla B. Hayner, "Truth Commissions: a schematic overview", *International Review of the Red Cross*, 88. zvezek, št. 862, junij 2006, [http://www.cicr.org/Web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/review-862-p295/\\$File/irrc_862_Hayner.pdf](http://www.cicr.org/Web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/review-862-p295/$File/irrc_862_Hayner.pdf).

- b. visoko moralna oseba z integriteto in ugledom, predana tolerantnemu dialogu in konstruktivnemu reševanju sporov, ki lahko uživa zaupanje v vseh državah pogodbenicah,
  - c. oseba, ki je psiho-fizično sposobna za učinkovito in kontinuirano opravljanje dolžnosti člana/članice komisije.
2. Država pogodbenica izbere najmanj eno žensko oziroma najmanj enega moškega za članico/člana komisije.
3. Država pogodbenica si bo pri izbiri članov in članic komisije prizadevala zagotoviti tudi njeno etnično reprezentativno sestavo, tako da bo poleg pripadnika/pripadnice najštevilčnejše etnične skupnosti skušala izbrati tudi enega/eno ali več pripadnikov/pripadnic druge etnične skupnosti oziroma drugih etničnih skupnosti v tej državi pogodbenici.
4. Član/članica komisije ne more biti oseba:
- a. ki je opravljala politično funkcijo v zadnjih dveh letih pred razpisom izbora članov/članic komisije ali v obdobju, v katerem traja pristojnost komisije;
  - b. ki je ali je bila poklicni pripadnik vojaških, policijskih, obveščevalnih in drugih varnostnih struktur;
  - c. za katero obstaja resen sum, da je odgovorna za kršitev človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava, ali da je podpirala, pomagala ali spodbujala izvršitev takih dejanj, ali da je prispevala k nekaznovanju za ta dejanja, ali da je tesno povezana z osebo, obsojeno, obtoženo ali je v preiskavi za taka dejanja.

23. člen

Istovetnost postopka za izbor članov in članic komisije

Vsaka država pogodbenica izbira člane in članice komisije po istovetnem postopku, predpisanem s tem statutom.

24. člen

Kandidiranje članov in članic komisije

1. Združenja občanov, izobraževalne ustanove, znanstvene institucije, verske skupnosti, sindikati ali 30 občanov države pogodbenice lahko predlagajo kandidata/kandidatko, ob njegovem/njenem soglasju, za člana/članico komisije iz te države pogodbenice.
2. Postopek kandidiranja in primarne selekcije kandidatov/kandidatk v državi pogodbenici opravi selekcijski odbor.

25. člen

Sestava in izbor selekcijskih odborov

1. Selekcijski odbor v vsaki državi sestavlja devet članov/članic, ki morajo izpolnjevati merila, ki veljajo za izbor članov/članic komisije, razen prepovedi opravljanja vidne politične funkcije v obdobju zadnjih dveh let pred razpisom izbora članov in članic komisije in v obdobju, v katerem traja pristojnost komisije.
2. Člani/članice selekcijskega odbora se ne morejo kandidirati za članstvo v komisiji.
3. Tri člane/članice selekcijskega odbora imenuje minister, pristojen za človekove pravice, ali, če takega v državi pogodbenici ni, minister za pravosodje, ob soglasju skupščinskega odbora ali komisije, pristojne za človekove pravice ali mednacionalne odnose.
4. Tri člane/članice selekcijskega odbora izberejo člani in članice Koalicije za REKOM v državi pogodbenici.
5. Prvih šest članov/članic selekcijskega odbora se imenuje oziroma izbere na podlagi 3. in 4. odstavka tega člena v 45 dneh od zadnje ratifikacije mednarodne pogodbe o ustanovitvi komisije.
6. Pristojni minister razglasi izbor šestih članov in članic selekcijskega odbora in v osmih dneh objavi razpis za izbor preostalih treh članov/članic odbora.
7. Šest predhodno izbranih članov/članic odbora si bo prizadevalo, da preostale tri člane/članice odbora izbere s konsenzom, če to ne bo mogoče, pa z večino glasov.
8. Pristojni minister, Koalicija za REKOM in člani/članice selekcijskega odbora, izbrani na podlagi 3. in 4. odstavka tega člena, bodo zagotovili, da najmanj tretjino članstva odbora sestavljajo ženske oziroma moški, in si prizadevali zagotoviti, da tretjino članstva sestavljajo predstavniki/predstavnice združenj žrtev, všteti tudi združenja žrtev, ki niso člani Koalicije za REKOM, registrirana najmanj tri leta pred podpisovanjem pogodbe o ustanovitvi komisije.
9. Pristojni minister razglasi izbor selekcijskega odbora in zagotovi pogoje za njegovo delo.

10. Seleksijskemu odboru predseduje najstarejši/a član/članica in skliče konstitutivno sejo v 45 dneh po objavi razpisa iz šestega odstavka tega člena.

26. člen

Izbor kandidatov/kandidatk za članstvo v komisiji

1. Seleksijski odbor v osmih dneh po konstitutivni seji objavi razpis za izbor članov in članic komisije; razpis traja 30 dni.
2. Seleksijski odbor v osmih dneh po poteku razpisa objavi na internetni strani pristojnega ministrstva iz 3. odstavka 26. člena:
  - a. celotno število prispelih kandidatur;
  - b. seznam imen kandidatov/kandidatk, katerih kandidature so zavrjene, ker niso vsebovale informacij, zahtevanih z razpisom glede izpolnjevanja meril, predvidenih v 23. členu statuta;
  - c. seznam imen kandidatov/kandidatk, katerih kandidature bo obravnaval.
3. Seleksijski odbor lahko sklene, da bo zaslišal vse ali posamezne kandidate/kandidatke. Zaslišanja so odprta za javnost.
4. Seleksijski odbor lahko od državnih organov in javnih ustanov zahteva informacije o kandidatu/kandidatki, ti pa morajo na zahtevo odbora za dostop do informacij odgovoriti po hitrem postopku.
5. Seleksijski odbor si bo prizadeval, da o vsem odloča soglasno, kadar pa konsenz ne bo možen, bo odločal z večino 5 članov/članic.
6. Seleksijski odbor ocenjuje izpolnjevanje pogojev kandidatov/kandidatk, katerih kandidature obravnava, in zoži izbor na seznam, na katerem je dva do trikrat večje število kandidatov in kandidatke kot je število članov in članic komisije, ki se izberejo v državi pogodbenici.
7. Seleksijski odbor v štiridesetih dneh po poteku razpisa objavi seznam kandidatov/kandidatk in ga še istega dne pošlje predsedniku/predsedstvu države pogodbenice.

27. člen

Izbor članov in članic komisije, ki jih imenujejo predsedniki/predsedstvo

držav pogodbenic

1. Predsednik/predsedstvo države pogodbenice dokončno izbere člane in članice komisije, ki se v državi pogodbenici izbirajo izmed kandidatov in kandidatki s seznama, ki mu ga pošlje selekcijski odbor.
2. Predsedniki/predsedstvo držav pogodbenic bodo tridesetega dne od dneva, ko jim selekcijski odbori pošljejo sezname kandidatov, obvestili drug drugega o svojem izboru, preden o tem obvestijo javnost.
3. Predsedniki/predsedstvo držav pogodbenic objavijo imena članov in članic komisije petnajstega dne od dneva, ko vsi prejmejo obvestila iz 2. odstavka tega člena.

28. člen

Konstitutivna seja

1. Najstarejši član/članica komisije skliče konstitutivno sejo v sedežu komisije v 15 dneh od dneva izbora in predseduje komisiji do izvolitve predsedujočega člana/predsedujoče članice.
2. Slovesnemu, uvodnemu delu konstitutivne seje komisije, ki je odprt za javnost, prisostvujejo predsedniki/člani predsedstva držav pogodbenic.
3. V uvodnem delu konstitutivne seje podpišejo člani in članice komisije izvod statuta ter izgovorijo in podpišejo naslednjo izjavo: "Prisegam s svojo častjo, da bom funkcijo člana/članice komisije opravljal v skladu s statutom, predano, nepristransko in neodvisno, v prizadevanju, da opravičim pokazano mi zaupanje in prispevam k uresničevanju ciljev komisije".

29. člen

Izvolitev predsedujočega/predsedujoče in sprejemanje poslovnika

1. Člani in članice komisije izvolijo predsedujočega člana/predsedujočo članico in sprejmejo poslovnik o delu komisije v 60 dneh od dneva konstitutivne seje.
2. Člani in članice komisije lahko sklenejo, da se funkcija predsedujočega/predsedujoče omeji na določeno časovno obdobje.

30. člen

Sklepčnost in odločanje

1. Komisije je sklepčna, če pri delu navzočih 14 njenih članov/članic.
2. Komisija si prizadeva, da o vsem odloča soglasno, kadar pa konsenz ni možen, odloča z večino 14 članov/članic.
3. Komisija lahko sklene, da za sprejetje proceduralne odločitve zadostuje enostavna večina vseh članov in članic.

31. člen

Prenehanje mandata člana/članice komisije

1. Članu/članici komisije preneha mandat s potekom mandata komisije in v primerih:
  - a. predložitve odstopa v pisni obliki,
  - b. smrti,
  - c. pravnomočne sodne odločbe o omejitvi ali odvzemu poslovne sposobnosti,
  - d. pravnomočne obsodbe na brezpogojno zaporno kazen,
  - e. razrešitve.
2. V primerih iz točk a, b, c in d 1. odstavka tega člena ugotovi komisija prenehanje mandata in o tem obvesti predsednika/predsedstvo države pogodbenice, ki bo v 15 dneh izbral/o novega člana/članico komisije s seznama, ki ga je določil selekcijski odbor v postopku predlaganja kandidatov za člane in članice komisije.
3. Član/članica komisije je lahko razrešen/a dolžnosti v primeru neizpolnjevanja obveznosti iz 33. in 35. člena ter v primeru pravnomočne obsodbe za kaznivo dejanje, ki škoduje njegovim/njeni integriteti in kredibilnosti.
4. Komisija odloči o predlogu za razrešitev člana/članice ob njegovem/njenem izvzetju in ga pošlje predsedniku/predsedstvu države pogodbenice, v kateri je bil/a izbran/a član/članica komisije, katerega/katere razrešitev predlaga. Komisija bo pred odločanjem o predlogu za razrešitev omogočila članu/članici, o katerega/katere razrešitvi se odloča, da se seznanijo z dokazili zoper njega/njo in da predstavi dokazila v svoje dobro.
5. Predsednik/predsedstvo države odloči o razrešitvi v 15 dneh od dneva, ko prejme predlog, in izbere novega člana/novo članico komisije s seznama, ki ga je določil

seleksijski odbor v postopku predlaganja kandidatov/kandidatk za članstvo v komisiji.

32. člen

Začasen suspenz z dolžnosti člana/članice komisije

Če se glede člana/članice komisije začne preiskava v kazenskem postopku za kaznivo dejanje, ki ogroža njegovo/njeno kredibilnost, ali če komisija izve za drugo okoliščino v zvezi s članom/članico, ki resno ogroža ali utegne ogroziti integriteto in kredibilnost komisije, ali če je opravljanje dolžnosti člana/članice komisije oteženo zaradi njegovega/njenega mentalnega, emocionalnega ali fizičnega stanja, lahko komisija sklene, da začasno suspendira člana/članico, na katerega/katero se nanašajo taki razlogi, dokler se ne prouči njihova utemeljenost oziroma dokler ne prenehajo.

VIII. DEL – PRAVICE IN OBVEZNOSTI ČLANOV/ČLANIC IN OSEBJA KOMISIJE

33. člen

Vestnost, neodvisnost in nepristranskost

1. Člani in članice in vse druge osebe, zaposlene v komisiji, morajo ravnati v skladu z določbami tega statuta in drugih aktov, ki jih sprejema komisija, vestno, nepristransko in neodvisno od interesov katerekoli politične stranke, vlade ali drugega organa oblasti, interesne skupine, posameznika ali katerekoli druge osebe, ki neposredno ali posredno predstavlja interese katere izmed navedenih oseb.
2. Člani in članice komisije in druge osebe, zaposlene v komisiji, ne smejo opravljati nobene druge dejavnosti, ki bi utegnila ogroziti njihovo opravljanje dolžnosti v komisiji ali pripeljati v dvom njihovo neodvisnost in nepristranskost. Član/članica komisije in drugi zaposleni v komisiji morajo komisijo obvestiti o obstoječi ali možni koliziji interesov.
3. Če komisija na kakršenkoli način izve, da ima član/članica komisije ali zaposleni/zaposlena v komisiji osebni interes, ki utegne pripeljati do kolizije interesov pri opravljanju njegovih/njenih dolžnosti, bo odločila, da se oseba, na katero se nanaša okoliščina, izvzame iz nadaljnega dela v zvezi s to zadevo, ali pa bo ukrepala za razrešitev oziroma suspenz take osebe iz komisije.
4. Če komisija ne bo pravočasno obveščena o okoliščini, ki opozarja na kolizijo interesov člana/članice komisije ali druge osebe, zaposlene v komisiji, ta oseba pa sodeluje pri odločanju ali ukrepa glede vprašanja, kjer gre za kolizijo interesov, bo

komisija takoj, ko bo izvedela za tako okoliščino, poskrbela, da se ponovi odločanje o tem vprašanju oziroma ponovi postopek brez navzočnosti člana/članice komisije ali zaposlenega/e v komisiji, ki je v koliziji interesov.

34. člen

Posebne pravice in imuniteta članov in članic komisije

1. Za ohranitev neodvisnosti komisije in zagotovitev njenega kontinuiranega dela imajo člani/članice komisije in zaposleni/zaposlene v komisiji med opravljanjem svojih funkcij naslednje posebne pravice in imuniteto:
  - a. imuniteto glede pripora in zaplembe osebne prtljage;
  - b. imuniteto glede vseh vrst pravnih postopkov zaradi izraženega mnenja in ravnanja, v dobri veri, v okviru opravljanja dolžnosti;
  - c. izvzetje iz kakršnekoli omejitve svobode gibanja, vezano za odhod in vrnitev v državo, v kateri opravljajo funkcijo.
2. Imuniteta, predvidena v točki b 1. odstavka tega člena, **[ALT. B:** zaradi izraženega mnenja] velja tudi po prenehanju dolžnosti člana/članice komisije oziroma po koncu dela v komisiji.
3. Komisija ima obveznost odvzeti imuniteto članu/članici, če ugotovi, da bi imuniteta onemogočila potek pravice in ogrozila zaupanje javnosti v njeno delo.

35. člen

Varovanje virov in zaupnih podatkov

Člani in članice komisije ter vsi zaposleni pri komisiji morajo varovati tajnost vseh podatkov, do katerih pridejo med opravljanjem svojih dolžnosti, in jih ne smejo uporabljati v osebne namene, vse dokler komisija ne sklene, da te podatke objavi v obliki uradnega sporočila. Ta obveznost se ne nanaša na splošno znana dejstva.

36. člen

Status članov in članic komisije in zaposlenih v komisiji

1. Člani in članice komisije in drugi zaposleni v komisiji opravljajo dolžnost poln delovni čas ne glede na predhodno prevzete obveznosti ali drug profesionalni angažma.

2. Člani in članice komisije lahko v izjemnih primerih izvzamejo člana/članico komisije ali drugega zaposlenega/zaposleno iz obveznosti, predvidene v prvem odstavku tega člena.
3. Plače, nadomestila in plačilo stroškov članom/članicam komisije in drugim zaposlenim v komisiji se uredijo s finančnim sporazumom med državami pogodbenicami.

IX. DEL – STRUKTURA KOMISIJE

37. člen

Izvršni sekretariat in tematski oddelki komisije

1. Komisija ustanovi centralno pisarno v Sarajevu, ki se imenuje Izvršni sekretariat, katerega naloga je nuditi tehnično, administrativno in operativno podporo članom komisije in koordinirati delo med različnimi pisarnami in tematskimi oddelki, ki jih ustanovi komisija.
2. Komisija imenuje izvršnega sekretarja in vodje tematskih oddelkov.

38. člen

Oddelki komisije v državah pogodbenicah

1. Komisija ustanavlja pisarne v državah pogodbenicah in na predlog izvršnega sekretarja imenuje osebe, ki jih vodijo.
2. Pisarne v državah pogodbenicah imajo pravico, da po posvetu z izvršnim sekretarjem ustanovljajo mobilne raziskovalne time in območne pisarne v drugih krajih na ozemlju države pogodbenice ter imenujejo vodje timov oziroma območnih pisarn.
3. Komisija lahko na predlog izvršnega sekretarja ustanovi mobilni raziskovalni tim s pooblastilom, da zbira podatke v katerikoli izmed držav pogodbenic.
4. Zaposleni in sodelavci v Izvršnem sekretariatu, oddelkih in pisarnah v državah pogodbenicah ter timih se angažirajo ne glede na državljanstvo.

39. člen

Arhiv komisije

1. Izvršni sekretariat ustanovi Oddelek za arhiv in bazo podatkov komisije, ki določi metodologijo arhiviranja in digitalizacije zbrane dokumentacije.
2. Ko Oddelek za arhiv in bazo podatkov določi metodologijo iz prvega odstavka, najpozneje pa šest mesecev po ustanovitvi, postane Arhiv in baza podatkov komisije, čigar naloga je arhivirati in digitalizirati zbrano dokumentacijo.
3. Vsaka pisarna v državi mora ustanoviti oddelek za arhiv in bazo podatkov z nalogo, da arhivira in digitalizira dokumentacijo, zbrano na njenem ozemlju. Ti oddelki najpozneje šest mesecev po ustanovitvi postanejo arhivi in baze podatkov na ravni pisarne.
4. Arhiv in baza podatkov komisije v Sarajevu bosta najpozneje tri mesece pred prenehanjem dela komisije združena z arhivi in bazami podatkov pisarn v državah.
5. Po prenehanju dela komisije se kopije združenega arhivskega gradiva in baze podatkov izročijo državnim arhivom držav pogodbenic in/ali institucijam, ki imajo zmogljivosti za njihovo hrambo.
6. Arhivsko gradivo in baza podatkov komisije sta po prenehanju njenega dela dostopna brez omejitve vsem zainteresiranim institucijam in osebam, razen dokumentacije, za katero velja obveznost varovanja tajnosti podatkov.

X. DEL – FINANCIRANJE KOMISIJE

40. člen

Financiranje komisije

1. Komisija se financira iz prispevkov držav pogodbenic in donacij.
2. Prispevki članic so prispevki iz letnih proračunskih sredstev držav pogodbenic, ki se določijo v redni proračunski proceduri med trajanjem komisije.
3. Donacije se zagotavljajo iz različnih virov, in sicer tako mednarodnih organizacij kot tudi domačih pravnih oseb.

41. člen

Finančno poročanje

1. Izvršni sekretariat v skladu s finančnimi pravilniki komisije pripravlja letna poročila o izvršitvi osnovnega proračuna.
  2. Izvršni sekretariat v skladu s finančnimi pravilniki komisije in zahtevami donatorjev pripravlja poročila o uporabi donacij.
  3. Neodvisni revizor opravi letno neodvisno revizijo uporabljanja osnovnih proračunskih sredstev in donacij, prejetih od držav pogodbenic ali drugih donatorjev. Po končanem ustreznem postopku daje komisija javnosti na vpogled končne rezultate revizije skupaj s svojimi komentarji.
4. Poročila iz 1. in 2. odstavka tega člena mora pregledati neodvisni revizor.

XI. DEL – SKLEPNO POROČILO KOMISIJE

42. člen

Izdelava in objavljanje sklepnega poročila

1. Ob koncu svojega mandata objavi komisija sklepno poročilo.
2. Komisija izroči sklepno poročilo predsednikom/predsedstvu držav pogodbenic in ga objavi istočasno v vseh uradnih jezikih držav pogodbenic.
3. Komisija mora hkrati z izročitvijo sklepnega poročila poskrbeti za javni dostop do njegovega povzetka.

*(...) če bi v 42. členu dodali nov odstavek, da se **sklepno poročilo pošlje javnemu tožilcu in tako dalje, relevantnim institucijam, zadolženim za pregon, je to svojevrstna kazenska ovadba, to je svojevrstno zaznamovanje. V tem primeru celoten 44. člen [Ugotovitve o storilcih] sploh ne bi bil potreben, ker ne moremo govoriti (...) nima pomena sodne obsodbe.*** (Velija Murić, Črnogorski komite pravniki za človekove pravice, Črna gora, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

43. člen

Vsebina sklepnega poročila

1. Sklepno poročilo vsebuje uvod, relevantna dejstva o vojnih zločinih in hudih kršitvah človekovih pravic, seznam človeških izgub, seznam pogrešanih, seznam krajev interniranja in priporočila.
2. Priporočila se med drugim nanašajo na:
  - a. nadaljnje korake držav podpisnic za izboljšanje zaupanja med državami in skupnostmi na območju nekdanje Jugoslavije;
  - b. ustrezen model materialnih in simboličnih reparacij, način reforme institucij in mehanizmov, ki zagotavljajo integracijo ugotovljenih dejstev v izobraževalne sisteme držav pogodbenic;
  - c. način spremljanja izvajanja priporočil komisije, kar lahko vključuje tudi predlog oblikovanja posebnega mehanizma za uresničevanje tega namena.

44. člen

Ugotovitve o storilcih

1. Komisija ima pooblastilo, da v sklepnem poročilu ugotovi, da zbrana dejstva opozarjajo na to, da je določena oseba storila vojni zločin oziroma hudo kršitev človekovih pravic. Taka ugotovitev nima učinka sodne obsodbe.
2. Komisija ne more v sklepnem poročilu objaviti ugotovitev v zvezi s posameznikom, če ni storila vseh razumnih korakov, da:
  - (a) obvesti to osebo o svoji nameri, da objavi neugodno ugotovitev;
  - (b) sporoči tej osebi vsebino ugotovitve, podatke, na podlagi katerih je prišla do ugotovitve, in razloge, na katerih temelji ugotovitev;
  - (c) omogoči tej osebi, da v razumnem roku odgovori na to ugotovitev.
3. Glede primerov, ki so bili v navzaočnosti obtoženega procesuirani pred mednarodnim ali domačim sodiščem, se lahko komisija v sklepnem poročilu sklicuje na ustrezno sodbo.

(...) sprašujem – kaj če komisija ugotovi kaj takega in kaj takega objavi, nato se izpelje kazenski postopek in je oseba oproščena in se ugotovi, da tega ni storila (...) Ne moremo v interesu človekovih pravic kršiti človekove pravice. (Jasminka Biloš, odvetnica, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

Kdo bo v imenu komisije, kdo bo tisti, ki bo kompetenten, kdo bo ocenil, da določena dejstva, ki smo jih zbrali, kažejo na to, da je določena oseba storila vojni zločin? Veste, to je

tudi sodnikom težko ugotoviti. To so ljudje, ki imajo izkušnje, ki znajo opravljati svoje delo, oni morajo to ugotavljati. (Jasminka Biloš, odvetnica, Hrvaška, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

Mislim, da REKOM absolutno mora imeti pooblastilo, da lahko v svojem poročilu navede, da je določena oseba storila vojni zločin. Kajti če bo REKOM naredila zgolj kompilacijo izjav žrtev, potem ne bo veliko storila. (Ivan Jovanović, Misija OVSE v Srbiji, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

45. člen

Obveznost parlamenta in vlade, da obravnavata sklepno poročilo

- 1. Po objavi sklepnega poročila pošlje predsednik/predsedstvo vsake države pogodbenice poročilo predsedniku parlamenta. Predsednik parlamenta v enem mesecu po tem, ko prejme poročilo, skliče posebno sejo parlamenta, na kateri se obravnavajo ugotovitve in priporočila iz poročila. Na seji sodeluje eden ali več članov komisije.**
- 2. Vlada v vsaki državi pogodbenici v 6 mesecih po objavi sklepnega poročila komisije sprejme in objavi v uradnem glasilu države pogodbenice stališče o izvajanju priporočil.**
- 3. Predsednik parlamenta v vsaki državi pogodbenici skliče v razumnem roku po odgovoru vlade iz 2. odstavka tega člena posebno sejo parlamenta, na kateri se obravnava odgovor vlade in možno angažiranje parlamenta pri izvajanju priporočil komisije.**

XII. DEL – RAZNO

46. člen

Kazniva dejanja in sankcije

- 1. Za vsako osebo, ki :**
  - (a) zavestno da lažen podatek komisiji oziroma osebi, ki deluje v njenem imenu;**
  - (b) z grožnjo, silo, dejanjem ali obljubo koristi napelje drugo osebo, da da lažen podatek ali da ne da podatka komisiji;**

(c) uniči kakšen dokument ali predmet z namenom, da komisiji prepreči raziskovanje;
(d) objavi ali kako drugače razkrije podatek, ki ga je komisija prejela pod pohojem pogojem zaupnosti (35. člen osnutka statuta), se bo štelo, da je storila kaznivo dejanje, za katero je predvidena zaporna kazen v trajanju do 1 leta ali denarna kazen, ekvivalentna znesku do 5.000 evrov.

2. Sankcije iz 1. odstavka veljajo tudi za uradno osebo, ki brez upravičenega razloga noče ravnati po zahtevi komisije oziroma osebe, ki deluje v njenem imenu.
3. Če se oseba ne odzove na povabilo ali noče dati izjave komisiji, se uporabljajo določbe 6. odstavka 15. člena tega statuta.

Ne moremo predpisovati kaznovanja za lažno izjavo, lahko pa s pogodbo posredno napotimo na zakon države in s tem naredimo specifično premostitev med pogodbo in zakonom in ustvarimo možnost za kaznovanje. (Velija Murić, Črnogorski komite pravnikov za človekove pravice, Črna gora, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

[46. člen - Kazniva dejanja in sankcije] absolutno ne spada v ta akt, saj ne moremo mi govoriti, kaj se bo štelo za kaznivo dejanje, kaznivo dejanje je predpisano z zakonom. (Velija Murić, Črnogorski komite pravnikov za človekove pravice, Črna gora, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

Vgradil bi tudi pojem dajanja lažne izjave, spravil bi torej to pogodbo v isto raven z zakonom in bi vgradil tudi možnost sporazuma o krivdi (...)da se (...) izvajajo določbe zakonov držav pogodbenic glede dajanja izvedenskih mnenj, pozivanja. (Velija Murić, Črnogorski komite pravnikov za človekove pravice, Črna gora, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

(...) Statut REKOM kot mednarodna, meddržavna pogodba, bi lahko določal novo kaznivo dejanje. (Ivan Jovanović, Misija OVSE v Srbiji, Srbija, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

47. člen

Vloga komisije pri kazenskem procesuiranju

Komisija je pooblaščen, da:

- (a) v primeru, kadar oseba, za katero ima komisija resne indice, da je storila vojni zločin ali hudo kršitev človekovih pravic, sporoči komisiji podatke,

pomembne za odkrivanje lokacije s posmrtnimi ostanki pogrešanih ali za odkrivanje drugih storilcev, predlaga, naj pristojno sodišče – v primeru procesuiranja – šteje to kot olajševalno okoliščino, pomembno pri odmeri višine kazni;

(b) za obsojenega storilca kaznivega dejanja predlaga delno pomilostitev, če to ni v nasprotju z zakonskimi določili države, če sporoči komisiji podatke, pomembne za odkrivanje lokacije s posmrtnimi ostanki pogrešanih ali za odkrivanje drugih storilcev;

(c) predlaga izredno omilitev kazni obsojene osebe, če to ni v nasprotju z zakonskimi določili zadevne države, če ta sporoči komisiji podatke, pomembne za odkrivanje lokacije s posmrtnimi ostanki pogrešanih ali za odkrivanje drugih storilcev.

(...) naj se v točki c) črta 'ali', namesto 'ali' naj ostane 'in'. (Mirsad Dizdar, Združenje taboriščnikov Jajce, BiH, Sedmi regionalni forum za tranzicijsko pravičnost, delovna skupina: Pooblastila in odnos REKOM s pravosodjem, Zagreb, Hrvaška, 16. oktober 2010)

XIII. DEL – KONČNE DOLOČBE

48. člen

Konec dela komisije

1. Po objavi sklepnega poročila komisija preneha z delom najpozneje v treh mesecih.
2. V tem časovnem obdobju se izvajajo ukrepi za sistemiziranje, razporejanje in hrambo arhiva, razporejanje premoženja, izpolnjevanje obveznosti do tretjih oseb, distribucijo in predstavitev sklepnega poročila in izdelavo finančnih poročil.